

ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafè's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

HOUD: Kraamvrouw- en Zuigelingverpleging in Ned.-Indië. — Boschexploitatie in de Buitengewesten van Ned.-Indië. — Wegwijs. — Bussum. — Pers-overzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 6 tot 13 April 1921.

Kraamvrouw- en Zuigelingverpleging in Ned.-Indië.

(Vervolg).

Brief van Dr. de Vogel.

Batavia den 28sten April 1920.

Met genoegen heb ik kennis genomen van de door den Vrouwenraad mij toegezonden bescheiden betrekking hebbende op het gebied der verloskundige hulp aan de Inlandsche bevolking; met genoegen, omdat het mij de overtuiging heeft geschonken, dat de Vrouwenraad genegen is zijne in alle opzichten te waardeeren medewerking te verleenen tot verbetering van toestanden op verloskundig gebied onder de inheemsche bevolking. Uit de verzamelde gegevens blijkt ten duidelijkste, dat betere verloskundige hulp voor de bevolking noodig is, wat trouwens als bekend mag verondersteld worden. De vraag rijst dan onmiddellijk: op welke wijze kan geholpen worden?

Zeer terecht schrijft één van Uwe medewerkers, dat de verloskundige hulp, zooals die thans vaak gering is en vaak slecht verleend wordt. Ik geloof, dat alleen het opvoeren van deze hulp tot eene groote hoogte in staat zal zijn het vertrouwen van de bevolking te winnen, indien daardoor duidelijk zichtbare resultaten verkregen worden. En juist om dat vertrouwen gaat het!

Niet alle van Uwe belangstellenden zien evenwel in, dat de moeilijkheden beginnen, zoodra de quaestie, hoe dat vertrouwen te winnen, ter sprake wordt gebracht.

Een eerste vraag, die hier gesteld kan worden is: „Is de bevolking rijp voor de invoering van de ge-

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a, DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

JULIEN & RICHARDSON BENNERNAGEL
AMSTERDAM
Reguliersbreestraat 31-33 - Tel. N. 2943
„Algemeen Assurantiekantoor..“

TOUTE FEMME ELEGANTE SE DOIT DE VISITER LA
COLLECTION DE ROBES, COÛTURES, MANTEAUX, CHAPEAUX, ETC DE
L'Atelier
SUISTR & LA-HAYE

OOST

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM

WEST

KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Stoom-, Wasch- en Strijk-inrichting „Fortuna“
Mej. v. d. NEUT - Hoefkade 59

Wascht rein, tegen billijken prijs.
Wasschen en Stoomen van gordijnen,
spreien en dekens.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen,
Rijswijk, Voorburg en Loosduinen.

N.V. WIENER & VAN WITSEN
Gevestigd 1851

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

Firma H. RAHR, Utrecht
ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

H **Hammond School en COPIEERINRICHTING** **S**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,
Prinssestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

wenschte verbeteringen?" Hierover zullen uit den aard der zaak de meeningen nogal uiteenloopen. Tegenover hen, die de vraag absoluut ontkennend beantwoorden, staan zij, die in dat opzicht zeer optimistisch gestemd zijn. Indien wij evenwel de resultaten zien, bereikt door het oprichten van moederhuizen in andere Oostersche landen (Indo-China — Madagascar) en ook de geschiedenis nagaan van enkele stichtingen in Nederlandsch-Indië (Boedike-moeliaan te Batavia, de „Ziekte-zorg" te Solo, stichting van het Leger des Heils te Soerabaya en het hulpstadsverband te Semarang), dan meen ik, dat waar deze stichtingen zeker de bestede moeite loonend hebben gemaakt, een voortgang op den ingeslagen weg wel gerechtvaardigd is, al zal dit voorloopig nog slechts in enkele streken van onzen uitgebreiden Archipel kunnen geschieden.

Het oprichten van moederhuizen zou dan in de eerste plaats ter sprake komen en wij vragen ons dus af, wat het doel is van deze instellingen. Dit doel kunnen we als tweeërlei beschouwen en wel in de eerste plaats, het verschaffen van gelegenheid aan de bevolking om in bijzondere gevallen verlossingen door te maken in inrichtingen, die aan de eischen voldoen en in de tweede plaats het verschaffen van gelegenheid tot het opleiden van vroedvrouwen.

Het spreekt van zelf, dat het nooit de bedoeling kan zijn, alle Inlandsche vrouwen in de toekomst in moederhuizen hare verlossingen te laten afwachten.

Slechts enkele, meestal zij, wier verlossing bezwaren doet verwachten door ziekte of door lichamelijke afwijkingen, welke een verlossing moeilijk maken, dan wel zij, die om financiële redenen of door huiselijke omstandigheden haar bevalling niet tehuis kunnen afwachten, zullen daarvoor in aanmerking komen.

Indien het doel deze te helpen bereikt wordt, zijn wij op den goeden weg; de goed behandelde vrouwen zullen in de kampongs tot aanbeveling dienen voor de Europeesche geneeskunde en zoo zal er kans bestaan, dat de volgens Westersche begrippen opgeleide vroedvrouwen beter in de kampongs worden ontvangen dan tot nu toe het geval is.

Alvorens dit doel bereikt te hebben, moeten wij ons evenwel op teleurstellingen voorbereiden; uit enkele van de mij toegezonden brieven kunt u zeer duidelijk de bezwaren lezen, die wij daarbij zullen ontmoeten. Is het een wonder, dat vele vroedvrouwen niet hebben voldaan aan de verwachtingen, die aan haar gesteld waren? Van een eenvoudig Inlandsch meisje met haar gebrek aan ervaring en levensinzicht is het bijna onmogelijk te verwachten, dat zij, aan zich zelf overgelaten, al dadelijk het geduld en plichtsgevoel heeft, dat van een verzorgster van zieken vereischt mag worden.

Het is veeleer te verwachten, dat zij terug zal vallen tot hetzelfde leven en dezelfde begrippen, waarbij zij is opgevoed.

Kunnen wij verwachten, dat jonge Inlandsche meisjes, die zelfstandig in de kampongs moeten werken, al dadelijk eenig gezag kunnen doen gelden over vaak veel oudere kraamvrouwen en hare familieleden, waar wij weten hoe groot in de Inlandsche wereld het gezag is van ouderen tegenover jonge personen? Zouden er zelfs vele Europeesche jonge meisjes zijn, die onder analoge omstandigheden aan zulke verwachtingen zouden kunnen voldoen?

Het komt mij dan ook voor, dat het uitzenden van pas opgeleide vroedvrouwen naar de kampongs niet tot het gewenschte doel zal leiden.

Ik stel mij daarentegen wel voor, dat eene langdurige tewerkstelling in de moederhuizen, zoo noodig af en toe onderbroken door werkzaamheden in de kampongs, hetzij dat zij door de bevolking uit die inrichtingen opgeroepen worden, hetzij met tusschenpoozen geheel zelfstandig aldaar worden geplaatst, alvorens er zich definitief te vestigen, meer

resultaat zal afwerpen en voor de betrokkenen veel aangenamer zal zijn.

Waar ik mij voorstel, dat moederhuizen op die wijze van groot nut zullen kunnen zijn, niet alleen voor de verbetering van de verloskundige hulp aan de inheemsche bevolking, doch ook voor de verbetering van de begrippen omtrent voeding en verzorging der Inlandsche zuigelingen, zie ik voor den Vrouwenraad hier een ruim en dankbaar arbeidsveld braak liggen. Indien deze Raad zich tot taak zou willen stellen: zooveel mogelijk aanmoediging tot het oprichten van moederhuizen op daarvoor geschikte plaatsen, zou veel nut kunnen worden gesticht.

De steun van het gouvernement zal daarbij zeker niet uitblijven. Indien de Vrouwenraad genegen is mede te werken tot uitvoering der plannen hierboven in het kort omschreven, zal zulks dankbaar worden aanvaard.

Gaarne ben ik tot nader overleg en het geven van de gewenschte inlichtingen bereid.

De Hoofdinspecteur, Hoofd van den
Burgerlijken Geneeskundigen Dienst,
(w.g.) DE VOGEL.

(Wordt vervolgd.)

Boschexploitatie in de Buitengewesten van Nederlandsch-Indië.

De ingenieur F. K. J. Beukema Toe Water, een der twee Directeuren van de N. V. Vereenigde Indische Bosch-Exploitatie Maatschappijen¹⁾, hield op 6 April j.l. in Pulchri Studio te 's-Gravenhage voor de Ned. Afd. der Ned-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw een zeer belangwekkende voordracht over bovengenoemd onderwerp.

Waar de meening vrijwel algemeen heerscht, dat ons Indië een bij uitstek rijk houtland is, daar zal voor velen de ontgoocheling bijzonder treffend zijn, dat dit in geenendeel het geval is.

Waar men toch in Indië rondwaart, vooral in de Buitengewesten, daar wordt het oog getroffen door die spreekwoordelijk weelderigen plantengroei, die rijk geschakeerde tropenvegetatie, welke zulke een bekoorlijken indruk maakt op den reiziger en die hem, eenmaal in de greep dier vaak verheven aanschouwing van de tropische natuur²⁾, niet meer pleegt los te laten.

De Buitengewesten, haast synoniem met bosch en oerwoud, daar liggen de millioenen aan waardevol hout opgestapeld voor een ieder, die het er maar vandaan wil halen!

Welk een teleurstelling dan te vernemen, dat Ned-Indië met een bewoudingsprocent van 23% slechts een oppervlakte bosch van 0.25 H.A. per hoofd van de bevolking kan toemeten.

Ned-Indië behoort inderdaad tot de houtinvoerende landen³⁾, evenals ons landje, met een bewoudingsprocent van 8% en 0.05 H.A. oppervlakte bosch per inwoner.

Het lijkt dan ook geen twijfel, of het zal menigeen verwonderen van spreker te vernemen, dat het bebossingsprocent van Ned-Indië wordt aangenomen op een cijfer, dat tusschen dat van Frankrijk

¹⁾ Onder den naam van Vibem wel bekend. De N. V., gevestigd te Amsterdam, Heerengracht 272, heeft een maatschappelijk kapitaal van f 15.000.000.

²⁾ „Waarvan, de diepte niet gepeild, noch de uitgebreidheid door ons gemeten kan worden", zooals Junghuhn zegt. — Java, 1853.

³⁾ Tot de houtinvoerende landen worden gerekend alle landen, die minder dan 0.33 H.A. bosch per hoofd van de bevolking kunnen aanwijzen. Duitschland en Frankrijk behoren ook hiertoe.

De houtinvoerende landen zijn Finland, Europ. Rusland, Zweden, Hongarije, Ver. Staten, Canada, Philippijnen en Japan.

KON. ERK. PITMANSCHOOL
Staatsblad 37.
DEN HAAG, Regentessepl. 26 - Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie,
Boekhouden, Staatsinrichting.

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
Directeur-Gen. T. v. D. VEEN.

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 'S-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

HUTKOFFERS

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

in Duitsland in ligt en dat het belangrijk lager is dan dat der voornaamste houtuitvoerende landen. Uitgaande van een bebossingsprocent van 23%, zou het boschareaal in de Buitengewesten, volgens spreker, zich laten berekenen op ongeveer 25 miljoen H.A., vrijwel overeenkomende met het door Prof. te Wechel geschatte getal van 35 miljoen H.A.

Excusez du peu! Doch al dadelijk memoreert spreker, dat de Indische bosschen, noch wat zuiverheid van bestand betreft, noch wegens de hoeveelheid hout, te vergelijken zijn met de zware naaldboschessen der Ver. Staten, waar zuivere bestanden aan Douglas fir van 1500 tot 2500 M³. per H.A. tot de zeldzaamheden behooren.

In de Buitengewesten kan men hoogstens rekenen op een gemiddelde exploitierbare houtmassa van 100 M³. en meer per H.A., maar dan alleen nog in zwaar oerbosch, terwijl de hogere bestanden localiseerd zijn. Op Simaloer b.v. werd op een enkele H.A. een houtmassa tot 700 M³. toe gevonden. Volgens de Philippijnsche methode van indeeling onderscheidt spreker onze op de Buitengewesten nabesloten uit een gemengd bestand bestaande en met op de Philippijnen veel overeenkomst vertoonende bosschen tot de volgende typen:

1. *Het kusttype*, voorkomende op de zandige streken langs de kust en aan den mond van de rivieren. Zware boomen komen hier niet voor en ook de totale houtmassa is gering.

Plaatselijk treft men veel groepen tjemaras (Casuarinen) aan. Het zijn de gronden, die het eerst door de bevolking voor den aanleg van ladangs en klapperplantuinen worden gebezigd.

2. *Het Mangrove-type* (bakoe bakoe), dat voor een groot deel gevormd wordt door de representanten van de familie der Rhizophoraceae. In aansluiting hiermede zijn de rivieroever gewoontlijk beplant met de sierlijke nipapalmen.

3. *Het type der kalkhoudende vlakten en lage heuvelreinen*, met een beslist heet en droog klimaat (molave-type der Philippijnen), waartoe de naaldboschessen op het eiland Moëna zijn te rekenen.

4. *Het Dipterocarputype*, of liever gezegd de verschillende typen der Dipterocarpusbosschen.

5. *Het Gebergtype*, voorkomende op hoogstens 900 M. Hiertoef behooren de naaldboschessen in de Atjehsche hooglanden, waarin de *Toe* — een pinussoort, die na verwant is aan den boom, die bij ons het grenenhout levert — in vrijwel uitgebreide complexen in zuivere bestanden voor

komt. Wij hooren nu, dat van deze onderscheiden boschtypen de verschillende Dipterocarpusbosschen voor de houtexploitatie van het meeste belang zijn. Meer dan 90% van het verhandelde wildhout n.l. is van toehorende tot de familie der Dipterocarpaceae behorende boomen, afkomstig uit de bosschen, welke een groot deel der vruchtbare vlakten en berghellingen tot op ongeveer 800 à 900 M. hoogte bedekken.

Men heeft „l'embarras du choix” uit een 400-tal soorten, waaruit het gemengd bestand bestaat, die de botanicus te determineeren heeft, wanneer het wetenschap geldt, terwijl het voor den boschtechnicus meestal voldoende is, wanneer hij kan vastmaken tot welke der meest voorkomende geslachten een bepaalde houtsoort behoort. Hij heeft ook alleen een voor de praktijk bruikbare rangschikking noodig naar de gebruikswaarde van het hout.

Nog enkele andere families leveren houtsoorten, die voor den houthandel van belang zijn, n.l. uit de *Leguminosae* het prachtige Merbauhout, uit die der *Lauraceae* het bekende ijzerhout (Kajoe besi), dat veel gebruikt wordt voor dwarsliggers en het min-

der algemeen voorkomende doch zeer fraaie ebbenhout uit de familie der *Ebenaceae*).

Nu nog altijd bij wijze van inleiding tot zijn voordracht, schetst spreker ons de inlandsche exploitatie, zijnde een vergunning tot de aankap van hout op korten termijn, ingevolge Ind. Staatsblad 1916 No. 420. Waar de inlandsche exploitatie zich in 't algemeen beperkt tot een strook van enkele honderden meters langs de rivieren en de waterhoudende beekjes, wijl zonder mechanische transportmiddelen het gekapte hout slechts te water kan worden vervoerd, daar ontstonden uit den aard der zaak de centra voor den export van hout in de Buitengewesten aan de mondingen der groote rivieren. De belangrijkste uitvoerhavens in de Buitengewesten zijn Bandjermasin, Balikpapan, Samarinda en Berouw op Borneo en Bengkalis, Palembang en Singkel op Sumatra.

De Ingenieur Beukema Toe Water geeft ons vervolgens een zeer interessante beschrijving van een meer intensieve exploitatie-wijze in de bekende Panglons in de afd. Lingga der Residentie Riouw en Onderhoorigheden en vooral in de afd. Bengkalis van het Gouvernement Oostkust van Sumatra. De exploitanten zijn hier eigenlijk Chineesche handelaars in hout te Singapore. De enorme productie dezer Panglong-exploitatie wordt geschat op 200.000 à 300.000 M³. 's jaars en bracht alleen te Bengkalis in 1913 f 130.000 op. Zij beheerscht bijna geheel den Singaporechen houthandel, wat duidelijk kan blijken uit het feit, dat 3/4 van het hout dat in de Straits wordt ingevoerd uit de Panglons afkomstig is. Spreker gaat nu over tot de behandeling van het grootbedrijf in de bekende houtaankapconcessies, welke op voet van Bijblad No. 6075 voor den tijd van 30 jaren verleend worden.

Deze boschexploitaties worden in de verschillende streken van den Archipel door Europeesche ondernemers gevoerd en verschillen in wezen niet van de Inlandsche boschaankappen. Hiertoef moeten ook gerekend worden de bedrijven, die door de Vereenigde Indische Bosch Exploitatie Maatschappijen worden gevoerd te Palembang en op het eiland Simaloer, met dien verstande, dat deze „up tot date” zijn, d.w.z. toegerust zijn met de meest moderne hulpmiddelen en daarom zoo geheel afwijken van de overige Europeesche boschexploitaties.

Spreker demonstreert op duidelijke wijze, aan de hand van een reeks schitterende lichtbeelden, welke de revue passeeren, eerst het bedrijf te Palembang. De Maatschappij bezit hier een op Amerikaanse wijze ingerichte stoomzagerij, waar al het aangevoerde hout bijeenkomt, waaronder het in zelf geexploiteerde perceelen gewonnen ijzerhout. Het van inlandsche kappers opgekochte hout is ook hier weer afkomstig van tot de familie der Dipterocarpaceae behorende boomen, als Merawan, Petanang en Meranti, de in het gewest Palembang algemeen bekende en zoozeer gezochte houtsoorten voor den bouw van huizen en prauwen.

Na Palembang komt nu het groot machinaal bedrijf op Simaloer aan de beurt, gevestigd te Sinabang, een plaatsje gelegen aan de prachtige bij alle winden beschutte baai van denzelfden naam).

*) Zooals bekend, wordt het mooiste ebbenhout voornamelijk op de Noordelijke kust van het eiland Boeroe, in de Ambonsche Molukken, aangetroffen.

*) Sinabang telt een 60-tal Europeanen en is de standplaats van den controleur, die de onderafdeeling Simaloer bestuurt, ressorteërende onder de Assistent-Residentie Westkust van Atjeh (Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden). Het eiland Simaloer (Simeuloe), het Noordelijkste eiland aan de Westkust van Sumatra, heeft een lengte van 100 K.M. bij een breedte van 10 tot 25 K.M. Het is ongeveer zoo groot als de provincie Noord-Holland.

Aan de Oostkust van Simaloer bevinden zich een 3-tal groote en voor alle winden veilige baaien. Als bijzonderheid deelt spreker ons mede, dat de grootste dezer baaien, de Telok Dalem, gedurende het begin van den oorlog bezocht werd door de Duitse kruiser „Emden” en een kolenschip,

J. P. KUIJPERS

v/h Coupeur
fir. Domhoff

1ste Klas Inrichting voor:
DAMESKLEEDING NAAR MAAT
Specialiteit in Amazone Costumes
BONTMANTELS EN PELTERIJEN

Den Haag - Oude Molstraat II - Telefoon H. 9320

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij

VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Levanciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

115

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Ik zing de lof
der
Monarch
Schrijfmachine

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co.
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/h LE COINTRE & CO.

Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Japigten

Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8088

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

178

Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL

Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017

Licht, Kracht, Verwarming, Schel-
en Telefoon-Installatiën.

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %/o gewaarborgd.

124

Electro-techn. en Mechanisch Bureau „HOLLAND”

ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 x bellen.

Electriciteit op elk gebied.

Groote keuze Electriche Ornamenten, enz.

Baden, Geysers, Waschtafels.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHÉ**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Instituut W. G. TAANMAN

de Perponcherstraat 101—103 's-Gravenhage

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst. voor de Marine, Milit. Acad., Cand. O.-I. amb.

Afd. B. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Landbouwsch., Machinistensch., enz.

Afd. C. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

169

Bijzonder interessant is hetgeen spreker ons vertelt van het op Simaloer zich geleidelijk uit het Amerikaansch systeem van gronduitsleep ontwikkelde bedrijf, hetwelk ten slotte zulke groote afmetingen heeft aangenomen, ook als gevolg van de daarbij ondervonden moeilijkheden, in verband met het zeer gecompliceerd en uiterst verworpen bergstelsel van het eiland. De hier voorkomende houtsoorten, die voor de exploitatie in aanmerking komen, zijn de *ressak* en *croewing*, geweldige woudreuzen, tot de geslachten *Shorea* en *Dipterocarpus* (familie der *Dipterocarpaceae*) behoorende. Spreker maakt ons attent op den eigenaardigen begroeiings-toestand dezer boomen, daarin bestaande, dat het *ressak* uitsluitend groeit op de kammen der berg-ruggen, terwijl de *croewing* alleen voorkomt op de steile hellingen dier ruggen, zoodat hier het zwaarste houtbestand altijd samengaat met de moeilijkste terreinformatie.

Het uitsleepen heeft op ingenieuze wijze met behulp van een sleepmachine plaats, door middel van op gespannen luchtkabels zich bewegende wagen-tjes, waaraan een inhaal- en terugkabel bevestigd zijn. Deze luchtkabels, met een doorsnee van 1½ inch, worden gespannen tot op afstanden van 200 tot 1000 meter toe.

De lichtbeelden doen ons zien, dat alle afvoer van het hout plaats heeft over spoorlijnen, met groote kosten in het uiterst geaccidenteerde boschterrain aangelegd. Men heeft er een stamlijn, die, van het emplacement uitgaande, het eiland in zijn breedte doorsnijdt en een permanent karakter heeft met steenen duikers, ijzeren buizen en gemetselde landhoofden der bruggen. Van de stamlijn takken naar de hoofddalen zijlijnen af, van deze weer secundaire zijsporen, om zoo dicht mogelijk het bestand te naderen.

Dit alles en nog veel meer op de prachtige lichtbeelden te zien, is werkelijk een lust en houdt de aandacht gespannen op het zoo hoogst interessante boschbedrijf van de Vibem, hetwelk velen zeer zeker niet op een verloren eiland aan de Westkust van Sumatra zouden gezocht hebben.

Wij kunnen onmogelijk hier spreker bij de behandeling van zijn onderwerp in bijzonderheden volgen en moeten den lezer verwijzen naar de voordracht zelve, welke in haar geheel weldra in de Indische Mercur zal verschijnen.

Aan het slot der voordracht licht spreker ons in omtrent het arbeidsvraagstuk.

Op Simaloer wordt met vrije Chineesche koelies en Poeloeneezen gewerkt aan den spoorwegaanleg en voor al het overige werk van geïmporteerde Javaansche contractkoelies, totaal ten getale van 1100 man, gebruik gemaakt.

Verschaft de Poenale Sanctie den werkgever de onmisbare bedrijfszekerheid, aan den anderen kant stelt hij zich daarmede onder contróle der arbeidsinspectie met alle verplichtingen, welke deze hem oplegt. Als gevolg hiervan wordt, zoodat bekend, de koelieverpleging in de bedrijven in de Buitengewesten met contractanten werkende, tot een zeer hoog peil opgevoerd. Dit is ook te Simaloer het geval. Van een bestuursambtenaar, die op Simaloer jarenlang het gezag in handen heeft gehad en die met het bedrijf van zeer nabij bekend was, vernamen wij ook, hoe de maatschappij Vibem op uitnemende wijze aan hare verplichtingen voldoet, zowol ten

met de bedoeling om er te bunkeren, doch de controleur te Sinabang kwam hier al spoedig achter en dwong het oorlogsschip de haven te verlaten. Het eiland is zeer bergachtig. De hoogste top van het eiland is Goenoeng Sibaoe, nabij de Noordkust en is 567 M. hoog.

Zie voorts *Simaloer* (Simenloeë) in de Mededeelingen van het Bureau voor de Bestuurszaken der Buitengewesten, bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau, afl. XX, 1920. In Bijlage A, Beknopt overzicht van den huidige stand der boschexploitatie op het eiland „Simaloer”.

ZOO JUIST ONTVANGEN:

Parakan Salak Thee,
kwaliteit en prijs, als vóór den oorlog,
80 cent per pond.

VERRIJGBAAR BIJ

F. C. DE BRUYN
DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3361

Het beste Engelsche Rijwiel **de Rutge-Whitworth**
Het beste Hollandsche Rijwiel **de Hima**
Vertegenwoordigers voor DEN HAAG
Fa TIMMERMAN & Co.
Tasmanstraat 147 Pletterijstraat 170
Telefoon H. 7356 154 Telefoon H. 8742

aanzien van haar Europeesch als Inlandsch per-neel.

Wij moeten nu hier wel eindigen. Wij ver-loven ons nog de vraag, welke maatregelen door Boschwezen worden genomen om de schade te stellen door devastatie aan het eiland toegebracht nu reeds jarenlang?

Deze vraag is gerechtvaardigd, nu het Boschwezen sedert 1908/09 zich voor de wilddouthou-schen in de Buitengewesten heeft geïnteresseerd en het tot zijn werkzaamheden behoort om boschcom-plexen van waarde uithoofde van hun opstand wegens hydrologische belangen te beschermen (te reserveeren).

A. R. v. O.

Uit eigen aanschouwing kennen wij het eiland Simaloer, nu 22 jaren geleden. Verslaggever, als controleur van het bestuur te Meulaboh (Westkust van Atjeh, w.o. Simaloer, toen ook ressorteerde) belast, kreeg van Gouverneur van Heutz de opdracht, medio 1899, om zich naar dat eiland te begeven. Bij een colonne ingedeeld voor de politieke rakingen, werd een groot stuk binnenland, in het Salangsdoorkruist, om de naar het eiland uitgeweken bende van Toekoe Poetih (broeder van den nabij-Meulaboh in Februari 1899 gesneuvelde Toekoe Oemar) op te sporen en te volgen. Wat wij zagen was toen nog alles maagdelijk bosch en deed het eiland zich in zijn ongerepte schoonheid aan ons voor. Hoe zal het er thans uitzien?, tenzij voor rebou-werkingen tijds is zorggedragen.

Wegwijs.

Als een gevolg der geregelde stoomvaartverbin-ding tusschen Nederland in Europa en daarbinnen vice versa, betreden telkenmale eenige honderden personen den vaderlandschen grond, om er voor goed of tijdelijk te verblijven.

Het kan niet anders, of bij de snel wisselende toestanden van den modernen tijd, waarvan men in Indië, in gemodereerd tempo, den weerslag al heeft ervaren, gevoelen de personen, hier bedoeld, behoefte aan oriëntering op verschillend terrein naarmate hunner kortere of langere afwezigheid in Patria. Nog meer geldt dit hen, die voor het eerst in Europa komen, een categorie welke steeds grooter zal worden.

Zij allen hebben voor- of inlichting noodig: zij moeten, of moeten wederom, wegwijs worden. Niet iedereen vindt, in Nederland aangekomen, een fami-liëkring, waarin hij of zij gastvrij wordt opgeno-men en waar hij met raad en daad wordt bijgestaan, noch zelfs vrienden of kennissen tot wien hij zich wenden kan. En een spoedig wegwijs worden is gebiedend noodzakelijk. Financiële, maar ook andere belangen zijn er mede gemeoid. Door schade wordt men wijs, maar beter is het wijs te worden zonder schade. En dat kan. Leiden vele wegen naar Rome, de rechte weg is ook hier de beste, omdat andere wegen kostbaar zijn en tijdroovend.

De Vereniging Oost en West nu beijvert zich al meer dan twintig jaren, om voor dezulken een gids te zijn.

In haar propagandabladd leest men, dat zij haar doel, t.w. het voortdurend versterken van den band tusschen Nederland en de Indië en het bevorderen van beider gemeenschappelijke belangen, o.m. tracht te bereiken door:

a. het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hunne opvoeding en onderwijs uit de Indië naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft en desverlangd het houden van toezicht over die kin-deren;

b. het geven van raad wat betreft hotels, pen-sions, huisvesting, inrichting, onderwijs, medische hulp, inkoop en zoo voorts, op verlangen van uit de Indië komende personen;

c. het behulpzaam zijn van degenen, wier belan-

KUNSTINSTITUUT
De Scheveningsche Muziekschool
Dir. JOSEPHINE WINTER
Keizerstraat 23 - Scheveningen

beebaboe's en Jongens beschikbaar.

bevragen in „PERSINGGAHAN”
Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

de vereeniging voorstaat, in het verkrijgen van
Wij verzoeken door
nade te be
oegebrach
het Bosch
ildhouthe
esseerd
boschcom
opstand
hermen
R. v. O.
eiland Sim
ontroler
w.o. Sim
verneur
dat eiland
politieke
Salang
n hende
n in Febru
en te ver
gdelijk bes
heid aan
or rebol

Bussum.

op 28 April a.s. zal in het gebouw Concordia te
eum een Indische filmavond gegeven worden,
aande van de Vereeniging Oost en West. (Zie
laatselijke bladen).

Overzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Borneo en zijn hulpbronnen.

De Loc. geeft een kort overzicht der verrichtin-
op Borneo van het N.-I. Gouvernement en van
particulieren, op mijnbouwkundig gebied. Het ver-
streekt door den dienst van het Mijwезen,
aan dat van verwaarlozing, wat betreft den
rijktom van dit eiland door Nederland,
algemeen geen sprake kan zijn. Wij lezen
o.m.:

gescheiden van verschillende reizen voor 1850
particulieren of ambtenaren met Gouverne-
steun ondernomen, werd van 1858—1861 de
afdeeling van Borneo voor het eerst syste-
sch onderzocht door den mijningenieur R.
wijn, later van 1880—1886 door Van Schelle-
og later, van 1893—1899, door Wing Easton.
Z. en O. Afdeeling van Borneo werd voornam-
door Verbeek en Hooze op kolen en diamanten,
in de jaren 1868, 1870 en 1886—1893 onder-
De verkenningen in dit deel van Borneo be-
evenzoo in de vijftiger jaren en werden
De Groot verricht, terwijl in de laatste jaren
aaldelijk vanwege het Mijwезen in verschil-
deelen van dit eiland uitgebreide verkennin-
en onderzoekingen werden uitgevoerd. Particu-
hebben niet meer of minder succes voortdu-
belangstelling getoond voor verschillende ter-
van dit groote eiland.

De concessies aan particu-
verleend, o.a. in 1855 de concessie Julia Her-
welke echter verviel omdat zij niet in exploit-
kwam. Het gouvernement zelve ontgon bij
de kolenmijn Oranje Nassau, die van
tot 1885 in totaal 210.000 ton kolen produ-
Deze concessie werd echter later aan parti-
overgedragen om in 1882 te worden in-
rokken.

De grote geldelijke verliezen, geleden bij het in-
gunning brengen van verschillende ertsobjecten,
voornamelijk in de Westerafdeeling waren
gen, liggen nog te versch in het geheugen om
Nederlandsche kapitaal opnieuw aan te moedi-
We hebben slechts enkele namen te noemen
die tijdensperiode weder voor den geest te ha-
zoals Sepingen, Benkajan, Alluvia, Boekit,
ndok, enz., enz.
Petroleum daarentegen, waarvan de formatie in
Z. en O. afdeeling bijzonder gunstig ontwikkeld
heeft sinds het laatst van de vorige eeuw een be-
rijke industrie doen ontstaan, welke in 1918
1919 ongeveer een en een kwart miljoen tonnen
aardolie won en verwerkte.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
Piet Heinplein, Tel. 1587
1588

Bruinkolen worden in de beide afdelingen ge-
vonden, waarvan de formatie weder in de Z. en O.
afdeeling het best ontwikkeld is. Heuvels echter,
die geheel uit steenkool gevormd zijn, worden er
niet gevonden. Wel is deze formatie zeer uitge-
breid, maar veelal is de kool van te jongen ouder-
dom, zoodat het niet loont deze te ontginnen. Ten-
gevolge der hooge te bedingen prijzen worden thans
vele der kolenlagen, zelfs afgelegen terreinen, met
voordeel ontgonnen, maar wanneer normale tijden
aanbreken, is het te verwachten, dat vele van deze
ontginningen weder stopgezet zullen worden. Door
de geaardheid en eigenschappen dezer kolen zal
het vervoer er van naar Europa niet loonend zijn,
aangezien gelijkwaardig stookmateriaal in voldoende
mate op de Europeesche markt te verkrijgen is.
De verschillende kolenontginningen hebben in
1917, 1918 en 1919 resp. 311.791, 275.946 en 331.477
ton opgeleverd.

Goud en diamanten, die steeds op de fantasie der
menschheid hebben gewerkt en waardoor Borneo
den naam van een buitengewoon rijk land aan mi-
nerale schatten heeft gekregen, zijn tot dusverre
slechts verspreid gevonden, zoodat tot nu toe slechts
enkele terreinen van een Europeesch standpunt be-
keken, voor ontginning in aanmerking komen. Her-
haalddelijk zijn de diamantstreken stelselmatig onder-
zocht geworden en in concessie aangevraagd en
verkregen. De meest bekende is wel de Gg. Lawak
diamantconcessie in 1881 verleend, welk terrein
met kapitaal van de Parijsche firma Rotschild
was onderzocht. Na eenige jaren van vruchteloze
ontginning, werd dit bedrijf stopgezet. In dergelijke
terreinen van Borneo komt de diamant zeer ver-
spreid voor, zoodat de productie zeer wisselvallig
is; in 1917, 1918 en 1919 was de productie resp.
590, 1752 en 966 karaat ter waarde van f 51.300,
f 116.360 en f 129.600.

Voor goud geldt hetzelfde als hetgeen over de
verspreiding van diamant is vermeld. Na de teleur-
stellingen in het begin dezer eeuw heeft het Euro-
peesche kapitaal zich uit deze zaken teruggetrok-
ken en de ontginning aan de inheemsche bevolking
overgelaten. Jaren lang heeft een goudmaatschap-
pij zich staande kunnen houden, maar is sinds 1917
in likwidatie. Het goud van Borneo wordt thans ver-
kregen uit Inlandsche graverijen; in 1919 werden
in de Westerafdeeling 756 en in de Z. en O. afdee-
ling 5940 gram goud gewonnen.

Dat antimoon-mijntjes in het Engelsch gebied
wel ontgonnen worden, maar aan de andere zijde
van de grens echter niet, heeft zijn reden. De naam
van dat Noordelijk deel van Borneo geeft het reeds
aan, dat aldaar antimoonerts in grotere hoeveel-
heid gevonden wordt (haloe Serawak = antimoon-
glans). Niettegenstaande antimoon vindplaatsen in
het Nederlandsche gedeelte van Borneo bekend wer-
den, waarvan negen stuks dicht bij de Serawak-
grens zijn gelegen, bleek bij nader onderzoek slechts
op een dier vindplaatsen een adertje van antimoon
aanwezig te zijn.

IJzererts wordt op verschillende punten van
Borneo in groote hoeveelheid gevonden, waar het
door particulieren werd en thans nog door het gou-
vernement wordt onderzocht. De eigenaardige che-
mische samenstelling van de meeste Indische ijzer-
ertsen, waartoe ook de Borneosche voor een groot
deel behooren, eischen voor verwerking op eenig-
zins grotere schaal een bijzondere methode. Ten
deele zijn de verwerkingsmoeilijkheden reeds over-
wonnen, maar er wordt nog steeds naar de meest
economische wijze van ontginning en verwerking
dier ertsen gezocht.

Ten slotte zij nog vermeld, dat in Borneo koper-
lood-, zink-, mangaan-, kwik-, molybdeenertsen en
platina werden gevonden, welke echter na onder-
zoek in geringe hoeveelheden aanwezig bleken te
zijn.

HESSELS & MAKES

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Nuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat 15
Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK

New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne
verstreckt door 150

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

..... Vereeniging voor Correspondentie-Onderwijs

Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912

Een **uitstekende** gelegenheid voor
hen, die in Indië wonen en studeeren willen,
biedt de **Vereen. voor Corr. Onderwijs**

Technische Cursussen:

Ambachts, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.

Handelskursussen:

Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.

Talen:

Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)

Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.

Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.
Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kl en Kv), Boekhouden (Kxii), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m Mk), Werktuigkunde (Kii), Zeevaartkunde (I), Schoonschrijven (N). 227

Honderden Geslaagden.

Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

GENEZING

gegarandeerd 13
voor SUIKERZIEKTE (Diabetes) met

DIABETA

van Mevrouw A. KRAJENBRINK
Verkrijgbaar bij de
Apotheek DE KOEDOE, Scheveningen
Fred. Hendriklaan 166 - Tel. S. 1053

Adverteeren doet verkoopen

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM

SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 20
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng

HEERENKLEEDING NAAR MAAT

Indische Uitrustingen

Vraagt geillustreerden Catalogus.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
 135 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Van 1 Mei tot 1 September dagelijks
 van 6 tot 10 uur
DINER-CONCERT

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” **Luxe Auto's**
 disponibel.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
 uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
 te Gouda.

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCHEN KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTAFEL.
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

De waarschuwing der jongste Volksraadsverkiezingen.
 Het N. v. d. D. schrijft: De redactie van het orgaan van den Pol. Econ. Bond schrijft een rustig, sympathiek-rustig woordje over den uitslag der jongste Volksraadsverkiezingen. Zij is blijde, maar wil de beteekenis ervan niet overschatten; doch niet te ontkennen valt dat zij, die thans hunne stemmen hebben uitgebracht, vrije en onafhankelijke menschen zijn, behoorende tot het meest tot oordeelen bevoegde en ontwikkelde deel der Indische samenleving.

Dit laatste merkt het orgaan op tegen hen, die zich zullen haasten de overwinning van den P. E. B. een schijn-succes te noemen, waardoor de „reactionairen” des te meer zullen worden gehaat door de groote massa en de „ware vrienden en beschermers” daarvan. Intusschen: de regeering zal verstandig doen, zoo zij toont den duidelijken wensch goed te hebben begrepen.

De redactie besluit haar beschouwing niet met een zegekrete, maar met een rustig-dringende opwekking tot de afdeulingsbesturen, om toch hunne leden voor te lichten over de vragen van den dag op maatschappelijk gebied, opdat bezonken inzicht en juiste kennis daaromtrent de gezonde basis vorme van 's Bonds optreden in het openbaar.

Tot zoover de P. E. B. Het N. v. d. D. vervolgt: Of de Regeering den duidelijken wenk zal begrepen hebben?

Het is niet de eerste, dien zij kreeg. Mr. 's Jacob verhef in December 1919 reeds zijn stem. De geldmarkt heeft haar vervolgens gewaarschuwd, toen zij weigerde nieuw kapitaal aan roekeloze spelzucht te offeren te brengen. De Rekenkamer heeft haar afgestraft vanwege den toestand waarin haar geldelijk beheer verkeert. En thans met de jongste verkiezingen kwam de laatste nieuwe aanmaning van de Indische burgerij, die met zorg omziet of de dag haast niet daar is, waarop de nieuwe stuurman de onzeker zwaaiende roepen zal grijpen. Met zorg..... maar in de hoop, dat zulks geschiedt zal met een vaste hand.

De *Sum. Post* zegt in een tweestar „De voornaamste oorzaak” o.m., dat aan deze jongste Volksraadsverkiezing niet enkel een positief-reactionaire strekking kan worden toegekend. Zij draagt een tweeledig karakter. In haar weerspiegelt zich niet uitsluitend een reactionaire gezindheid van 't grootste deel der kiezers, maar wel degelijk ook de neurose, waaraan een deel der Indische maatschappij, dank zij de verderfelijke actie van vele Inlandsche leiders, lijdende is.

Het bewijs voor de juistheid van deze politieke diagnose meenen wij te mogen putten uit het feit, dat in de samenstelling van de locale raden niet een zoodanige verandering is gekomen, dat van een totalen ommekeer sprake kan zijn. Eerder mag naar onze meening worden aangenomen, dat in de locale raden gedurende de laatste 3 jaren meer linksche elementen hebben zitting genomen.

Welnu, de leden van dezelfde locale raden, welke een vorige maal den N.-I. Vrijzinnigen Bond de overwinning bezorgden, hebben nu een Pol. Econ. Bond-meerderheid in den Volksraad gebracht. Daar blijkt al uit, dat hier niet uitsluitend de positief-politieke overtuiging den doorslag heeft gegeven, maar wel degelijk ook de negatieve vrees, welke over een groot deel van de Europeanen in Indië is vaardig geworden.

Hoezeer blijkt ook thans weer, welk een onnoembaar, voor de eerste jaren onherstelbaar kwaad de Inlandsche politieke charlatans voor de eigen bevolking hebben gesticht. Maar anderzijds mag er ook deze hoopvolle conclusie uit worden getrokken, dat, wanneer de eerstvolgende periode zonder noemenswaardige schokken verloopt — hetgeen alleen bij een regeeringsmethode, welke op het vooruitzien gericht is, mogelijk zal zijn — de vrees, welke altijd een slechte raadgeefster is geweest, voor het gezond

Restaurant SAUR, den Haag
 Lange Houtstraat, hoek Voorhout.
 Tel. Nos. H. 5045 en H. 5046.
Dejeuners, Diners, Soupers
 Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Grand Hotel Restaurant „ALLARDI”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 126
Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

verstand zal plaats maken en de groep der behoeftigen, reëel niet zoo groot, geleidelijk zal brokkelen om eindelijk tot haar normale grenzen te worden teruggebracht.

De Onderwijsquaestie.

In de *Sum. Post* van 8 Februari lezen wij o.m. Het tekort aan onderwijzers in Indië is slechts een onderdeel van een algemeen tekort aan ambtelijke en niet-ambtelijke Europeesche werkkrachten. Deze crisis is niet een specifieke onderwijzerscrisis, zij is een algemeene; zij openbaart zich allereerst nu en 't sterkst bij het onderwijs, omdat: 1e. inderdaad de Regeering veel te lang doof is gebleven voor de klachten der onderwijzers; 2e. juist op 't gebied van het onderwijs de staatsbemoeienis zich in de laatste jaren 't sterkst heeft uitgebreid (Inlandsche Onderwijs, Mulo's, Vakonderwijs, Opleidingsinstellingen, enz.).

Een N. I. O. G.-spreker, de heer Matthijsen, zegt er zijn 33000 onderwijzers in Nederland; daarvoor kunnen er gerust 'n 1000 voor Indië af. Zeker, er zijn ook duizenden medici, technici en meesters in de rechten in Nederland, en nochtans hebben wij in Indië evenzeer een tekort aan medici, technici en juristen. Het cijfer 33000 zegt ons dus niets, het maakt wij de positie van den ambtenaar nog niet schitterend, we kunnen niemand dwingen om Indië uit te komen.

Slechts een klein gedeelte der Nederlanders is bereid, of voelt zich geroepen, een levenstaak in Indië te zoeken. Het percentage is inderdaad gering; wij schatten 't op 1 per mille van de bevolking per jaar. 't Is mogelijk, dat bij een andere koloniseerende natie de verhouding gunstiger is. Statistieken daaromtrent bestaan er niet, doch er is geen zichtbare reden, waarom die verhouding elders, in Engeland b.v., gunstiger zou zijn.

In vroeger tijden was dat één-per-mille voldoende om in de behoefte van Indië te voorzien. Sedert wij ter hefte de staatsbemoeienis zich enorm uitgebreid en de ontwikkeling van handel, industrie, cultuur en nijverheid heeft daarmede gelijken tred gehouden. Het één-per-mille is zoodoende volstrekt ontoereikend geworden en zal in steeds sterker mate ontoereikend blijven. Andere koloniseerende natieën gaan met dezelfde zekerheid dezelfde toekomst tegemoet. Wij echter zijn daarbij verreweg 't eerst aan de beurt, omdat het zielental van ons volk nu eenmaal gering is.

Er ligt voor ons maar één weg open: in Indië uit Indië zelf de werkkrachten op te leiden, die Indië noodig heeft. Dit wordt door een ieder toegegeven, doch wij zijn er te laat mede: onze eenige troost is, dat wij volstrekt niet de eenigen zijn, die daarmede te laat zijn.

Aangezien de opleiding in Indië, al ging die thans met stoom, ons nog in geen jaren de steeds in groei ter aantal noodige werkkrachten zal kunnen verschaffen, zijn wij inderdaad aangewezen op het gebruik van vreemdelingen. Wat de technische en medische vakken betreft, steekt daarin niet zooveel bezwaar. Tegengehouden moet deze import echter op tweelei gebied: op dat van justitie en op dat van onderwijs. Buitenlandsche import voor onze rechtsbedeling is totaal ontoelaatbaar en dus zal de vervulling van de rechtsbedeeling in Indië inderdaad slechts gelijken (zeer langzamen) tred kunnen doen met de opleiding van Indische juristen. 't Gebied van het onderwijs is de crisis niet maar een momentele, doch — zal de Regeering haar plicht doen inzake de volksontwikkeling — een blijvende. En op dit gebied kan niet gewacht worden op een, aan de behoeften beantwoordende, Indische opleiding; immers, wij hebben inzake het Inlandsch onderwijs een grooten achterstand in te halen. Het tegenhouden van vreemden import zal hier dus gezocht moeten worden in een vereenvoudiging van ons onderwijsstelsel zelve. Dat stelsel is inderdaad bespottelijk gecompliceerd. In den Volksraad heb-

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 44 - Telef. 8580

Tel. 4060
MAISON VAN RIJN Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Diners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Diners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Diners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
---	--	---

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
 verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
 24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
 24 porties soep . . f 5.-
 Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
 f 2.50 p. couvert.
 Menu op aanvraag verkrijgbaar. 380
 Verzoeken bussen te weigeren met verbroken contrôle-sluiting.

wij de begroting van onderwijs een doolhof van hopen en schooltjes genoemd, waarin een gewoon mensch geen weg weet. Voor elk klein doel zijn er wonderlijke opleidingscholen met daaraan verband houdende voorbereidende opleidingscholen en scholen van opleiding van de leerkrachten van die opleidingscholen.

De geheele Nederlandsche samenleving betreft zijne werkkrachten hoofdzakelijk van: de lagere school, de middelbare school, de universiteit, het middelbaar en hooger technisch onderwijs. Tegenover deze uniformiteit in Nederland staat in Indië voor elk klein bestuursambt een afzonderlijke opleidingschool cum annexis.

Het Indisch onderwijs kan inderdaad zeer belangrijk vereenvoudigd worden. Tot nu toe zijn de beschikbare leerkrachten op een roekeloze wijze versnipperd. Bij eene rationeele vereenvoudiging van ons onderwijsstelsel zou het aantal beschikbare leerkrachten relatief zeer zeker 25 procent grooter zijn.

Als tweeden maatregel bevalen wij destijds aan de invoering van het *half time school*-systeem voor het Indisch onderwijs, waardoor met hetzelfde aantal scholen en hetzelfde aantal onderwijzers het dubbele aantal kinderen kan worden onderwezen. Men houde vooral in 't oog dat, afgescheiden van de thans te nemen noodmaatregelen, het onderwijzerstekort steeds zal blijven bestaan en dat dus — wil men op dit terrein import uit den vreemde tegenhouden — het tegenwicht tegen de stijgende onderwijs-eischen, waaraan het gouvernement heeft te voldoen, zal moeten worden gezocht in de organisatie van het onderwijs-zelve.

's Gouverneurs vendutie.

Op de vendutie te Medan ten gouverneurshuize, meldt de *Sum. Post* o.m., heeft het meubilair, voor over eigendom van den heer Grijzen, een bedrag van circa f 18.000 opgebracht. Met genoegen constateert het blad, dat ditmaal van een onderwetsche vendutie geen sprake is geweest. Nu nog een stapje verder en de woningen der gewestelijke bestuursambten compleet van gouvernementswege in beslag — en we zijn waar we wezen moeten.

UIT DE INDISCHE PERS.

De Indische Beweging gedurende het jaar 1920.

In het afgelopen jaar 1920 hebben, ten opzichte van de Indische Regeering, gebeurtenissen plaats gegrepen, welke, zegt de heer Soekinder in het eerste nummer van de „Sinar Hindia“ van het jaar 1921, niet spoedig zullen worden vergeten. Zij zijn evenwel tot leering geweest, omdat zij den weg hebben aangewezen hoe op den duur die beweging moet worden geleid.

Die leiding gedurende het jaar 1920 was belangwekkend verschillend van die in het jaar 1919 en heeft gewijzigd, omdat ook de tegenpartij van koers veranderde. Deze laatste toch trachtte niet alleen voren aan te grijpen, doch ook de revolutionaire partij van de achterzijde aan te vallen en te roegen op de hoogte te komen van de geheime plannen, welke zij in haar schild voerde.

De revolutionaire leiders stredden steeds met open vizier en wonden geen doekjes om hetgeen zij te zeggen hadden.

En hoewel ernstige slagen zijn neergekomen op de partijleiders, zoo acht de redactie den toestand van de Indische beweging toch niet hopeloos. Die slagen troffen zowel de revolutionairen als de nationalist en de rooden.

De namen van de personen, wier zaken eindigden met veroordeeling tot gevangenisstraf, zijn:

1. Sosrokardono, 4 jaren;
2. Douwes Dekker, 1 jaar;
3. H. Misbach, 2 jaren;

4. Soerjonitihardjo, 2 jaren;
5. Van Burink, 6 maanden plus 14 dagen;
6. Mohamad Sanoesi, 8 maanden;
7. Hadisoebroto, 1 jaar;
8. Tirtodamoedjo, 6 maanden plus 6 maanden;
9. Marco, 6 maanden;
10. Darsono, 2½ maand;
11. Kho Tjoen Wan, 4 maanden;
12. Mandojono, 2 jaren

en nog tal van andere personen, wier namen aan de Redactie zijn ontgaan.

De namen van de personen, wier zaak wel is beslist, doch nog in afwachting zijn, zijn:

1. Bergsma, 1 maand;
 2. Soewardi, 1 maand;
 3. Partondo, 14 dagen;
 4. Liem Ban Goei, 1 week;
 5. Chamidin, 3 maanden
- en tal van anderen.

In voorloopige hechtenis zijn, in afwachting van onderzoek:

1. Alimin;
2. Moeso;
3. Mohamad Kasan;
4. Najoan;
5. Sanjoto;
6. Bralanoto;
7. Ngadino

en tal van anderen, zoodat men kan zeggen, dat zowat al de leden van de revolutionaire partij in het gevang zijn.

Ten slotte dient hier nog vermeld de verwijdering van Tjipto uit de residenties van Midden-Java en uit Soerabaya.

De tegenwerkende actie, waarvan hier sprake is, geldt niet alleen deze gevangenen personen, doch strekt zich ook uit tot het recht tot het houden van vergaderingen, meer in het bijzonder in de afdelingen Magetan en Ngawi.

Behalve de propaganda van den Economischen Bond, die nu eenmaal in dienst van het kapitaal staat, traden andere partijen gedurende het jaar 1920 krachtig op en waar zij dat konden doen richtten zij afdelingen op.

De Djaimatoel Hasanah is een tak van den Economischen Bond, die krachtig finantieel steunt.

Het blad de „Kaoem Moeda“, vroeger een volksorgaan, staat onder invloed van den Economischen Bond, terwijl kameraad Wignjadisastra als directeur van dat blad werkzaam is.

Hetgeen derhalve in 1920 met de Indische beweging gebeurd is, zal zeker velen stof tot overdenking geven.

De partij der reactie treedt krachtig op en tracht de Indische beweging dood te drukken. Zij gebruikt daarvoor zowel de fijnere als de grove manier. De eerste dient voor de krachtige naturen, die voor alles staan en voor niets terugdeinzen, doch die voor de zwakkeren gevaarlijk is.

De schrijver waarschuwt om die reden deze zwakkeren, hen aansporende niet naar den vijand te luisteren.

Het groot-kapitaal past gedeeltelijk het stelsel van de „lock out“ toe en zet de fabrieken stop, zoodra het werkvolk tot staking overgaat.

Ter hoofdplaats Soerabaya zijn dientengevolge reeds een 6000-tal arbeiders ontslagen, die thans in moeilijkheden verkeeren, doch die tevens hebben geleerd, dat, om hun doel te bereiken, partieele staking door algemeene staking moet worden vervangen.

Het is de bedoeling van kameraad Darsono om de bestaande organisatie te verbeteren en zodoende zijne partij in kracht te doen winnen.

Intusschen heeft de kritiek, welke kameraad Darsono heeft uitgeoefend op de programs van de P. F. B. (Personeel Fabrieksbond) en de P. P. P. B. (Partij Personeel Post Bond?) zóódanig ingeslagen, dat de

Restaurant VAN DER PIJL
 147 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
 Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
 „Central“
 In alle Kamers warm en koud water
 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
 geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
 door het ensemble
WILLY HONSBEEK & A

Indisch Restaurant
 Laan v. Meerdervoort 68
 DEN HAAG
 Geopend van 12 uur tot 8 uur

HOLLAND HOTEL
 tegenover de Wagenbrug
 Restaurant à la carte en pension
 DEN HAAG

Z. H. B.
ZU ID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
 DEN HAAG
 Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS

Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang.
 Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electriche Verlichting - Centrale Verwarming
 Electriche Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
 A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Restaurant KOLLÖFFEL
 HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg en Raadhuisstraat.
 AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.
 PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR.
 Diners van 4-8 uur à f 1.40 (omvattende Soep of voorgerecht, Vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
 ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.-.
 Zondags geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Opricht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 45.000.000.—
 Reserve f 10.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Prins Hendrikplein 14.

Het Agentschap te 'S-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.—

(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolstingel	Zaandam	Bezuidenhout
Delfshaven		Knouterdijk
Feljenoord		Naaldwijk
Schiedam		Rijswijk
Vlaardingen		Soheveningen

Handelscredieten.

Voorschotten in rekening-Courant.

Deposito's.

Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.

Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.—

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Furmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amersfoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Blitdrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerlen	Tholen
Boreulo	Heider (den)	Tiel
Boxkoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culemborg	Hoogezand	Veenendaal
Delft	Huist	Veenendaal
Den Burg (Texel)	Katwijk	Vlissingen
Deventer	Leeuwarden	Wildervank
Doetinchem	Leiden	Woerden
Dokkum	Lochem	IJmuiden
Dordrecht	Meppel	Zeist
Drachten	Middelburg	Zierikzee
Ede	Nijmegen	Zutphen
Franeker	Oostburg	Zwijndrecht

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
 WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 'S-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging 2 %
 Met 3 maanden opzegging 3 %
 Met 1 jaar opzegging 4 %

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
 ADVIES BIJ BELEGGING.

TAAMS & KEYSER
 Bankstraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.
 Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.
 Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

besturen op het punt staan om zich van de vak-
 centrale af te scheiden en niet willen samenwerken
 met de communistische fractie van de vakcentrale.

Ten gevolge van de plaats gehad hebbende pro-
 grammawijziging zijn de communisten in conflict
 gekomen met kameraad Soerjopranoto en H. A.
 Salim, waardoor een moeilijke verwickeling is ont-
 staan.

De arbeiderspartij beschuldigt thans deze com-
 munisten als te staan vijandig tegenover den Mo-
 hamedaanschen godsdienst en vertaalt in de Malei-
 sche taal en verspreidt als tegenwicht daartegen de
 pan-Islamistische schrifturen.

De groote onwetende menigte, die niet op de
 hoogte van zaken is, begrijpt dezen toestand niet en
 weet niet dat de communist niet vijandig staat
 tegenover den Mohamedaanschen godsdienst als
 zóódanig, doch wel tegenover de toonaangevende
 leiders daarin, wier streven het is het volk te mis-
 leiden en de zaken in hunne eenige richting willen
 sturen.

Daartegen wordt opgekomen.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De jaarsverwisseling.

I.

Wanneer men, zegt de redactie van de „Pewarta
 Soerabaya" in haar nummer van 31 December 1920,
 een overzicht wil geven van de gebeurtenissen, welke
 in het afgelopen jaar hebben plaats gehad, dan
 moet men, waar het bestaan van Indië zoo afhan-
 kelijk is van Europa, wel het eerst het oog richten
 naar dat door den oorlog geteisterde Europa, waar,
 tengevolge van den plaats gehad hebbenden strijd,
 voor alle partijen zulk een ingewikkelde en moei-
 lijke economische crisis is ontstaan.

Moelijk te verkrijgen grondstoffen, hooge loonen,
 verkorting van den arbeidstijd, enz. waren de oor-
 zaken van het dure leven in Europa, dat ook naar
 Indië oversloeg en waaruit de leering valt te putten,
 dat alle menschenrassen van elkander afhankelijk
 zijn.

Die moeilijke toestand in Europa is evenwel niet
 voortgesprongen uit den oorlog alleen, doch ook ten-
 gevolge van de talrijke bestaande problemen tus-
 schen arbeid en kapitaal, die om oplossing vroegen.
 Die strijd tusschen kapitaal en arbeid en de daar-
 aan verbonden werkstakingen maakten de vervaar-
 digde goederen duur, welke duurte werd gevoeld
 door de hooge loonen, die de werkgevers aan de
 werknemers konden geven.

De leidende bestuurders in Europa waren wakker
 en zagen in, welke nadeelige gevolgen uit den oor-
 log en uit het militarisme voor Europa konden
 voortspuiten en deden alle pogingen om de zaken
 in goede banen te leiden door het in het leven roe-
 pen van den Volkerenbond, die aan alle gewapend
 optreden een einde zou moeten maken.

Nu is dat alles zeker hoogstaand en goed bedoeld,
 doch het doet vreemd aan te weten dat in hoofdzaak
 alleen Duitschland gedwongen wordt de wapens
 neder te leggen en de andere Staten ze kunnen be-
 houden.

Het is dan ook niet het minst om deze reden, dat
 Amerika niet met den Volkerenbond accoord gaat.

Ook valt het op, dat Amerika zijn vloot uitbreidt,
 welke uitbreiding door Japan, met het oog op alle
 mogelijke gebeurlijkheden en verrassingen, wordt
 gevolgd. Want Japan is ten opzichte van Amerika
 wantrouwend en vrees dat, als dit land den grooten
 Stille Oceaan beheerscht, het ook de leider zal wor-
 den in Oost-Azië en het dan China zeer lastig zal
 maken.

Deze onzekere toestand over de geheele wereld
 doet natuurlijk ook zijn invloed gelden in Ned-
 Indië.

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm
 water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne
 Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het
 daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1835

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.— Twintig Kantoren

De industrie in Ned.-Indië neemt dagelijks
 omvang toe, hetgeen voor de leiders der arbeiders-
 partij aldaar de aanleiding is om dubbele en-
 te ontplooiën. Dit geschiedt door de bekende
 middelen van werkstaking en boycotten. Vooral
 werkstakingen werden in het afgelopen jaar
 praktijk gebracht en wel in zulk een mate, dat
 van het jaar 1920 wel als van het stakingsjaar
 spreken.

Hoe het met de werkstakingen zal moeten
 in het jaar 1921 weet de redactie niet, doch
 hoopt, dat dat jaar het voorgaande niet op
 ouden voet zal volgen.

Oordeelende naar hetgeen tot heden gebeurd
 is de redactie van meening, dat elke staking
 behoorlijke organisatie den werkmans economische
 niet brengen zal op de plaats in de maatschappij
 waarnaar hij zoekt. Zelfs loopt de gedachte
 van den werkmans gevaar, nu de praktijk aan-
 dat hij, naar aanleiding van de kleinste geschillen
 het werk neerlegt zonder vooruit te berekenen
 die daad hem voor- of nadeel zal brengen. Hij
 geelt te bedenken, dat de bestaande verkregen
 eensluiting door de vereenigingen nog van jong
 datum is en dat de krachtige actie van den wer-
 man in Europa ook eerst pas na vele jaren tot stand
 is gekomen.

De Arbeidswet in Nederland regelt nog niet
 heel lang geleden de verhoudingen tusschen wer-
 gever en werknemer.

De Indische werkmans neemt van deze zaken
 nis door de Inlandsche nieuwsbladen of door
 gesproken woord van leiders, doch ook deze
 geten het nog jong bestaan der vereenigingen,
 in tal van aangelegenheden nog niet goed gere-
 zijn en dat de Indische toestanden zoo veel verschil-
 len met de Europeesche. Ook ontgaat hun blik
 het gevaar, dat zij, tengevolge van hunne actie
 die van den werkmans, de aansluiting bevoor-
 ren van de werkgevers, die met hun stelsel van
 „lock out" (stopzetten van het werk of van fabri-
 ken) eveneens een groote tegenkracht kunnen
 wikkelen.

Die „lock out"-theorie is pas in het jaar 1920
 gepast. Vroeger hoorde men daarvan niet, doch
 vooral ter hoofdplaats Soerabaya trachtte het
 taal zich op die wijze te verdedigen.

De eerste „lock out" had plaats in het
 makersvak. Zij bestaat nog.

De tweede had plaats in de ijzerfabricatie. Deze
 is opgeheven, nadat de werkmans er heu van
 worden was.

De bedoeling dezer lock out's is om kleine
 tieele stakingen den kop in te drukken. Deze
 tieele stakingen toch slaan spoedig over naar
 dere plaatsen, vooral als de voorgebrachte eischen
 worden ingewilligd en zouden bovendien een alge-
 durenden stakingsstoestand in het leven roepen.

Daartegenover staat dat, hoewel zulk een
 „out" zeer in het nadeel is van den werknemer,
 de aansluiting van dezen kan bevorderen en de
 ontwikkeling van nog meer kracht kan aansporen.

De praktijk echter heeft aangetoond, dat de
 „out" wel degelijk goede resultaten oplevert en
 zij de eischen der vereenigingen doet matigen.

Geldt het bovenstaande de Inlandsche stakingen,
 in het jaar 1920 waren die van het Europeesche
 werkpersoneel eveneens niet van de lucht en in de
 eerste plaats valt dan te noemen de actie van den
 Bond der Suikergeëmployeerden tegen het Suikers
 syndicaat.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Gids.

Het eerste artikel in de April-aflevering van De Indische
 Gids, geschreven door den hr. P. J. Gerke, handelt over:
 Lage van het Rapport der z.g. Herzieningscommissie.

= Indisch Restaurant =

Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Diners

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM

TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

„lage A” is een nota, toegevoegd aan het rapport der Herengecommissie, welke bedoeld te zijn een historisch overzicht geschiedt. De heer Gerke oefent kritiek op de wijze, waarop die nota is geschreven en noemt haar onvolledig, want de schets van de beweging onder de Chinezen van de Inlandsche beweging betreft; hij zet zijne mening ten deze uitvoerig uiteen.

„Het gep. resident van Madoera F. Fokkens schrijft over „Het onbekendheid tekort aan landsdienaren in Indië”. De gepensioneerde Indische landsdienaren kunnen grooten invloed ten opzichte van de Inlandsche beweging hebben en ten kwade oefenen op den toeloop van candidaten voor de landsdienaren; daarom moet de groote grief van de categorie staatsburgers, dat de waarborg ontbreekt, dat pensioen onder alle omstandigheden zal worden uitbetaald, worden weggenomen.

„De regering werkelijk ten aanzien van de bestrijding van het schromelijk tekort van Indische landsdienaren, die de koe bij de horens pakken, dan dient de grief, die het grootste deel der Indische landsdienaren en gepensioneerden bestaat, wortelende in het onrechtvaardige van 25 Juli 1918, die aan een deel der Indische landsdienaren en gepensioneerden, Europeesche en inlandsche, een militaire, het groote voorrecht van een waarborg van hunne pensioenen toekent, terwijl dat voorrecht aan andere groote deel wordt onthouden, hoe eer hoe beter worden weggenomen.”

„De schr. hepleit om dezelfde reden „pensioensgelijkheid” te geven aan alle gepensioneerden van gelijken rang of gelijk aantal jaren dienst. Ook acht de schr. een premievrij pensioen voor wezen en wezen van Indische landsdienaren noodzakelijk. Het verder niteen, dat die maatregelen niet veel geld kosten, indien slechts het eerst voorgestelde wordt aangenomen, n.l.: het stichten van een pensioenfonds (van 100 miljoen) ten behoeve van de vóór 1 Januari 1917 in dienst gestelde landsdienaren en de thans gepensioneerden met pensioen van het beginsel, waarop de levensverzekering maatschappijen tot de uitkeering van jaarlijksche lijfrenten komen, want daarmede worden, zooals hiervoor reeds is gezegd, miljoenen bespaard, waarmede de kosten voor andere voorgestelde maatregelen ruimschoots zullen worden gedekt.

„De J. G. Jas artikel over „Arbeidsraden”, naar aanleiding van het telegrafische bericht, dat de Indische regering de instelling van arbeidsraden voor Java overweegt, is van waardeering der goede bedoelingen, acht schr. Java nog te ver in de periode, waarin het besproken instituut mogelijk is te organiseren; dit valt volgens hem het best op, wanneer men den ontwikkelingsgang der arbeidsverhoudingen elders in het oog houdt.

„De luitenant ter zee C. L. Schepp komt in zijn artikel „Indische Marine-Departement” op tegen het in de Indische Marine-aflevering van de L. G. gepubliceerde denkbeeld van heer Scheltema de Heere, het Departement van Marine te ontbinden, de Afdeeling Scheepvaart onder een op te richten Departement „Vervoer” te brengen, en den Commandant der Zeemacht naar zijn vlootbasis te doen verhuizen, daar uitsluitend als militair bevelhebber werkzaam te zijn.

„De laatste artikel het slot der beschouwing van den hr. van der Waals: „Schets van Sumatra's economische ontwikkeling gedurende de laatste eeuw.”

„De rubrieken der gewone rubrieken: Revue van brochures. — Literaire Literatuur. — Varia. — Bibliographie voor Oost-Indië.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.
„Het N. van afl. 1 van jaarg. 5. Houwelijkgebruiken in de Indische landen (met plaat: Javaansche bruidspaar). — Het N. van Java's kleine landoverschot in het zicht, door de heer Scheltema de Heere, het Departement van Marine te ontbinden, de Afdeeling Scheepvaart onder een op te richten Departement „Vervoer” te brengen, en den Commandant der Zeemacht naar zijn vlootbasis te doen verhuizen, daar uitsluitend als militair bevelhebber werkzaam te zijn.

In- en Uitvoer.
„Het N. van 6 dezer vervolgt Th. a. d. C. zijn artikelen over onze Indische cultures in 1920 en hare vooruitgang voor 1921. Thans bespreekt schr. het artikel koffie; hetzelfde klaagzang als in de artikelen over rubber en cacao. Het jaar 1920 liet zich in het begin voor de koffieplanters bij uitstek gunstig aanzien; het einde bracht een ernstige inzinking, die aanzienlijke en reeds verzekerd winsten totaal heeft weggevaagd. De vooruitzichten voor 1921 zijn slecht; wanner men de verhoogde productie-kosten in aanmerking neemt, zullen weinig Indische koffieplanters momenteel met een batig overschot werken.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.
„Afl. 1 van dl. 61 bevat o.m. de volgende bijdragen: Diagnostische moeilijkheden bij influenza, door A. A. Hulshoff. — Over het immuniseerend vermogen van afgestorven virus van A. Pondman. — Een geval van chronische bacillaire dysenterie type Shiga-Kruse, door A. Lichtenstein. — Nieuwe vaccine-regeling toegepast op Tapanoeli, door

E. de Waal. — Enkele nieuwe bloedzuigende insecten, door Dr. A. J. Salm. — Over eenige gevallen van longpest, door Dr. H. Schut. — Nog eens over beri-beri en de voeding, door Dr. A. J. Salm. — Opmerkingen naar aanleiding van de beschouwingen van Dr. A. J. Salm over beri-beri en voeding, door Dr. W. A. Krienen. — Onderzoekingen over oleum che-nopodii van verschillende herkomst, door J. Tjssen. — Als Bijblad van dl. 60, afl. 3 is verder verschenen het verslag van den dienst der pestbestrijding over het jaar 1919.

De Tropische Natuur.

„De gecombineerde Jan.-Febr. afl. van jaarg. X van „De Tropische Natuur” bevat aantrekkelijke lectuur met veel illustraties. De hr. H. A. B. Bunnemeijer, plantenverzamelaar voor het Buitenzorgsche herbarium, publiceert het eerste gedeelte van „Reizen in het bergland van Midden-Sumatra” (I. Inleiding en kaartbeschrijving. II. Over de dwarsketen van den Barisan, uitgaande van de Koerintji vallei). — De hr. C. A. Backer vervolgt zijne beschrijving van Indische dijn-planten. — Zangprestaties van den Katjer (Copsychus amoenus Hossf.) is de titel eener bijdrage van den hr. S. Schroo, die zich veel moeite heeft gegeven om de muzikale talenten van dezen bekenden vogel in notenschrift weer te geven. — De hr. E. Jacobson schrijft over onderling hulpbetoon in de vogelwereld. — Eindelijk nog het eerste gedeelte van „Langs onbegaane wegen”, door B. v. d. B.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

„Oorspronkelijke bijdragen in No. 36: Hondsdolheid, door J. F. C. Raabe. — Kina-belangen (wordt vervolgd). — In de rubrieken cultuur- en landbouwberichten o.a.: Uit de binnenlanden. Hoerah sandang mangan, door Tani. — Samenwerkende krachten in den landbouw. — De toestand. Wat kunnen wij doen om onze lasten te verlichten? door C. M. Hamaker.

De volken van Ned.-Indië.

„Van dit werk verscheen de dubbel-afl. 13-14, Inhoud: De bewoners der Noordelijke Molukken (slot). — De bewoners der Zuidelijke Molukken. — De bewoners van Nederlandsch Nieuw-Guinea. — Begin der beschrijving van de bevolking der Timor-groep.

Teysmannia.

„Inhoud van afl. 10, jaarg. 31: Sierheesters (vervolgd), door Dr. J. J. Smith. — De schelphenvel van Boeloe Tjina, door Dr. C. Heusser en Dr. Mjoberg (op deze bijdrage vestigen we speciaal de aandacht; ze handelt over die op Sumatra's Oostkust voorkomende, uit miljoenen schelphen bestaande, hennels, waarvan de herkomst en de onderdom in het duister liggen). — De onderzoekingen door A. W. K. de Jong verricht in het belang van de Hevea-cultuur, door W. Boblioff. — De invoer op Java van een nieuw en nuttig Lieveheersbeestje (Cryptolaemus montrouzieri), door P. van der Goot. — Boekbespreking. — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Nederlandsch-Indië. Oud en Nieuw.

„De April-afl. opent met het door Mevr. R. de Balbian-Verster-Bolderhey geschilderd portret van Dr. J. W. IJzerman, die den 9en April den zeventig-jarigen leeftijd heeft bereikt; de Redactie geeft een waardeerend bijschrift. — Verder een geïllustreerd artikel van Kitty Ament over stierrenrennen te Bangkok (Madoera). — Ir. R. A. van Sanddick herdenkt Mas Aboekassan Atmodirono. — De afl. wordt besloten met een historische beschouwing over Malakka, door Mr. H. J. Boelen, met interessante illustraties. De waarde van dit artikel wordt belangrijk verhoogd door de aan het slot opgenomen „Lijst der Nederlandsche landvoogden van Malakka”, die, naar ons beste weten, nimmer te voren werd gepubliceerd. We veroorloven ons dan ook aan deze opgave meer bekendheid te geven door haar geheel over te nemen.

Johan van Twist	1641—1642
Jeremias van Vliet	1642—1645
Arnolt de Vlaming van Outshoorn	1645—1646
Johan Thyssoon Payart	1646—1662
Johan van Riebeeck	1662—1665
Balthasar Bort	1665—1679
Jacob Jorissoon Pits	1679—1680
Cornelis van Quaalberg	1680—1684
Nicolaas Schaghen	1684—1686
Dirk Komans	1686—1686
Thomas Slicher	1686—1691
Dirk Komans	1691—1692
Gelmer Vosberg	1692—1697
Govert van Hoorn	1697—1700
Bernard Phoosten	1700—1704
Johan Grootenhuis	1704—1704
Karel Bolner	1704—1707
Pieter Rooselaar	1707—1709

Commanditaire Bankvereniging VISSER & Co.,
Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831
Verricht alle Bankzaken 17
Hypotheeken Assurantien Spaarkassen

NEDERLANDSCHE HANDEL = MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve - 17,353,284.-
Buitengewone Reserve - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekanthoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659
Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz. EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Voor Collectieve Ziekte-Verzekering is de aangewezen Maatschappij de Centrale-Onderlinge Ziekenkas onder Administratie der Z. H. V. Pletterijkade 50 's-Gravenhage

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
Safe-Inrichting. :-:

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden. .
Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3
's-GRAVENHAGE

Opgericht

....1907....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919

werd ingeschreven voor

Drie Millioen Gulden

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20

UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LERUW
W. RIJSENB. GZ. 211

HAARLEMSCH BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: 's-GRAVENHAGE:
Zuidblaak 56. Kneuterdijk 13.

Belast zich met incasseeringen op het Binnenland
en Buitenland.

Koopt en verstrekt wissels en cheques op het
Buitenland.

Verstrekt handelscredieten tegen zakelijk onderpand.
Bezorgt telegrafische uitbetalingen.

Belast zich met de uitvoering van Effecten-orders.
Verhuurt aan hare clientèle Safe-loketten.

Neemt gelden à deposito tot wekelijks te annon-
ceeren rente.

Adverteeren doet verkoopen.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”

Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië Vice-Versa

MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM—ROTTERDAM. 156

Willem Six	1709—1711
Willem Moerman	1711—1717
Herman van Suchtelen	1717—1726
Johan Frederik Gobius	1726—1730
Pieter Rochus Pasques de Chavonne	1730—1735
Rogier de Lavez	1735—1741
Willem Bernard Albinus	1741—1748
Pieter van Heemskerck	1748—1753
Mr. Willem Dekker	1753—1758
David Boelen	1758—1764
Thomas Schippers	1764—1771
Jan Crans	1771—1775
Pieter Gerardus de Bruijn	1775—1788
Abraham Couperus	1788—1795
Cranssen	1795—1802 Engelsch.
	Nov. 1802 (niet in functie getreden).
	1802—1807 in Engelsch bezit gebleven.
	1807—1818 Engelsch.
J. S. Timmerman Thijssen	1818—1823
S. J. v. Son.	1823—9 April 1825 (vertr. 3 Juni 1825).

Indisch Militair Tijdschrift.

De laatste, door de firma Kolff te Batavia uitgegeven afl. (van Dec. 1920). bevat o.m. de volgende bijdragen: Mid- delen tot verbetering van de promotie van den infanterie- officier, door E. Sieburgh. — Opmerkingen over militairen dienstplicht voor Inlanders in de Fransche koloniën, door C. Marcus. — De ondergang van den Duitschen kruiser „Königsberg”, door A. M. W. van Renesse. — Kadroefen- ings in het terrein, door E. — Het seinen met spiegels, door J. H. Goossens.

Afl. 3 van jaarg. 1921 (uitgegeven door de Ind. krijgskun- dige Vereeniging) heeft o.m. den navolgenden inhoud: In memoriam. Kolonel der cavalerie J. J. de Wit, door A. M. B. Tergast. — In memoriam. S. de Ruyter, eerste luitenant- vlieger. — Reorganisatie der infanterie op de Buitenbe- zittingen. — Moderne hulpmiddelen bij den artillerie-ver- kenningsdienst. — De Alg. Order van 1920, No. 4, door E. Nix. — Onze jonge Artilleriepaarden bij den troep.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 14: Die Forstwirtschaft in Niederlän- disch-Indien von J. Nirschl, besproken door Prof. Dr. A. te Wechel. — Banjoewangische Plantersvergadering. — Indi- sche tabakmarkt gedurende 1920. — Verslag van de Hand- elsvereeniging te Soerabaja over 1920. — Kultuurberich- ten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen. — Industriële mededeelingen. — Opgave van het Koloniaal Instituut (afdeeling Handelsmuseum) betref- fende recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

Rubber-Literatuur.

Archief voor de Rubbercultuur in Ned- Indië. Febr. 1921: Voordrachten te Banjoewangi gehou- den op de vergadering der afd. Bergcultures enz., op 7 Jan. 1921. (Groenbesters bij de rubbercultuur, door Dr. Ultée. — Veranderingen in latex en rubber door den overgang tot om den anderen dag tappen, door ir. W. Spoon). — Herken- ning en bestrijding van de voornaamste ziekten en bescha- digingen van Hevea Brasiliensis, door J. G. J. A. Maas. — Over een abnormaliteit in den groei bij jonge Hevea oca- lities, door Dr. A. Steinmann (met platen). — Schimmelen van sheets, door ir. Jhr. F. C. van Heurn. — Hibiscus can- nabinus. Een tusschencultuur voor Hevea? door ir. K. P. Kalis

Nederl. Indisch Rubbertijdschrift: 1 Maart 1921: Samenwerkende krachten in den landbouw, door T. Ottolander. — Rubberplanters-Vereeniging. — Uitdunnen volgens productie-gegevens en het optreden van Bruine-Bin- nenbastziekte, door J. R. Harmsen. — Bastonderzoek bij Hevea, door Dr. W. H. Arisz. — Rubber in 1920. — Het ein- de van de crisis? — De Landensche rubberietoestelling.

* * *

De toekomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. (Onze Eeuw, April 1921).

Bevolkingsboekhouding, door A. Mühlendorf (Locale Be- lang, 1 Maart 1921).

Verslag betreffende den Gouvernements-pandhuisdienst over het jaar 1919. (Batavia, G. Kolff en Co., 2 din.)

Tropen-romantiek (geschiedenis van onze nootmuskat- cultuur), door P. C. van der Wolk. (Overdruk uit „Cultura”) (Tiel, A. van Loon).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. No. 8. 1921. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. Afdeling Pers. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Het natuur-wetenschappelijk onderzoek in Ned-Indië in verband met de nijverheid en den landbouw, door L. van

POSTCHEQUE & GIRODIENST

Wie eene postrekening heeft, ontvangt van andere rekeninghouders hetgeen zij hem schuldig zijn, ZONDER IETS te DOEN. Het postkantoor geeft hem be- richt van de beschrijving onder opgaaf van wien het geld komt.
NEEMT DUS EENE POSTREKENING.

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken

VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17;
's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdstee 20;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 156

Vuuren (Overdruk uit „De Indische Mercur”). (Amster- dam, J. H. de Bussy).

Zelfstandigheid van Ned-Indië, door Prof. D. G. S. (Vragen des Tijds. April 1921).

De Palmsnuitkever (Rhyncophorus ferrugineus) door S. Leefmans. (Mededeelingen van het Instituut Plantenziekten No. 43). — De Agavesnuitkever, door S. mans (Id. No. 44).

De uitvoer van Java en Madoera gedurende het jaar — Oogst en aanplant der voornaamste Inlandsche bouwgewassen op Java en Madoera in Januari 1920. (Berichten, 3 Maart 1921).

Het toilet van den Inlander, door F. (Ceres. April 1921).

Wat ik op Borneo zag, door L. Tiemersma. (De Bode en 11 Maart 1921). — Volkslectuur (slot). (Id. 4 Maart). Medische kroniek (vervolg). (Id. 4 Maart). — Het re- sultaat van het Kerkbestuur betreffende de reorganisatie der testamentskerken in Ned-Indië (vervolg). — Eenbe- recht. — Opiumana. VIII. Over de opiumkit. (Id. 11 Maart).

Verslag van de selectieproeven over het jaar 1920. Dr. S. C. J. Jochems. (Mededeelingen van het Deli Pro- duction. 2e Serie No. 19).

Midden-Java ten Zuiden. De religie (vervolg), door — Herinneringen aan de Soemba-Zending (vervolg). H. Dijkstra. (De Macedoniër. April 1921).

De opleidingsschool te Mansinam (Nieuw Guinea). Zendingstaak, door Dr. E. J. Folkema (slot). — Het ren amtsfeest van de zendingen Hueting en Schot. Zendingblad. April 1921).

Suriname.

De heer Pénard zet in „De Telegraaf” zijne in- teressante artikelen over „Onze West” voort. Aen- sluitend zijn behandeld: in het nummer van 11 Maart „Het land”, 27 Maart „Het Volk”, 30 Maart „De Immigranten”, 1 April „Voorheen en thans”, 8 April „De economische toestand”, 9 April „De plooiatiemogelijkheden”.

In ons nummer van 31 Maart knipten wij uit de eerstgenoemde artikel een stuk, waarin de heer Pénard de landgenooten terecht wijst, die de gaarne van den verkoop van onze West een deel- deelig zaakje zouden willen maken.

Uit het artikel onder het hoofd „Voorheen en thans” knippen wij hier het volgende:

„Niet altijd is Suriname de armlastige bloei- want geweest, aan wien slechts noode schaarsche hulp door het moederland gegund werd. Integendeel, gedurende veel meer dan een eeuw was het minstens evenzeer als Oost-Indië de land- die de gouden eieren legde, waaraan Holland ge- tendeels zijn grooten rijkdom te danken heeft. Het bijzonder Amsterdam, dat eerst voor een deel later voor twee-derde, rechtstreeks geïnteres- seerd was bij de exploitatie der kolonie. Een groot deel van het nu nog bestaande Amsterdamsche han- delskap stamt uit de West, en vele der trouw- koopmanshuizen op zijne grachten zijn daar- uit ontstaan. Het is niet te denken, dat de stad van alles, wat de stad aan het nu zooveel waarloosde land te danken heeft. Om een voor- stelling te kunnen vormen, van wat de ach- teruitgang eigenlijk wel beteekent, wordt eerst een vluchtig beeld geschetst van den vroegeren bloei.

Toen Crynssen Suriname voor ons land verover- terde, was er door de Engelschen reeds een groot- teelschap gemaakt met de exploitatie. Hij trof er in het bovenland reeds 24 bloeiende plantages aan, waarop 564 slaven werkzaam waren. De opbrengst was grootendeels suiker; Crynssen schatte de opbrengst voor het jaar der verovering op ongeveer 2 miljoen pond. Door de exodus van de Engelschen, die slaven, vee en werktuigen wegvoerden, ontstond er een tijdelijke achteruitgang, doch reeds voor het lezen we van 2500 neger-slaven en 500 Indiërs, die op de plantages langs de Suriname-rivier wer- ten. Ruim tien jaar later, in 1683, trof van Som- merdijk er reeds 50 ondernemingen aan, welk aantal

HOEKER & ZN

Uitsluitend adres Heerengracht 435—437

3 Goud - Zilver 3

Paarlen - Brillanten

AMSTERDAM 192 Telefoon 309 Noord

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen.

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON

Telefoon H. 1880 en H. 3331

Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze 1e soort
**ZWARE TURVEN EN
TURFBRIKETTEN ...**

... zijn krachtig bewind steeg tot ruim 400. Sui-
was in dien tijd het voornaamste product. Mr.
... geeft van de productie daarvan, gedurende
... einde der 17de en het begin der 18de eeuw,
... aardig overzicht in de W. I. Gids 1919, waaruit
... buitengewone opbloei der kolonie in die jaren
... . Zou vermeldt hij voor

1683:	3.472.500	ponden productie
1688:	5.565.200	" "
1693:	4.231.880	" "
1698:	5.060.800	" "
1703:	11.375.875	" "
1708:	9.311.800	" "
1712:	17.565.200	" "

... maximum-suiker-productie, ongeveer 40 mil-
... pond, werd behaald in 1750.
... deze jaren zijn nog slechts de aanvang van een
... gedurende periode van grooten bloei, welke zich
... strekte tot ongeveer de helft der vorige eeuw.
... hoewel zich in de laatste tientallen jaren van
... tijdvak de teekenen van achteruitgang reeds dui-
... kenbaar maakten voor wie wilden zien, vast
... loch, dat ook toen nog zeer groote winsten
... den (in het bijzonder bij Suriname geïnteres-
... gebleven) Amsterdamschen handel uit de ko-
... gedraïneerd zijn, welke — bij goed en econo-
... beheer — daar hadden behooren te blijven,
... de te verwachten malaise met groote waarschijn-
... heid te kunnen voorkomen."

... De onrustige jaren aan het einde der 18de
... waarin door Suriname's en Insulinde's goud
... gedegenereerde Nederlanden zichzelf noch
... koloniën vermochten te verdedigen tegen de
... krachtiger naburen, vormen het begin van Surina-
... gestadigen achteruitgang. Alleen de jaren van
... Engelsche tusschenbestuur, van 1804 tot 1816,
... omken kracht aan het land, vooral ten opzichte
... eigen economische behoeften, daar de Engel-
... door beter bestuur, wegeaanleg, enz. veel
... dan de Hollandsche bewindvoerders van voor-
... bewijs gaven van een gezonder begrip van ex-
... atie eener zoo winstgevende kolonie. Na onzen
... keer in 1816 gaven wij al gauw blijk, dat we
... de rampspoedige jaren niets geleerd en weinig
... hadden: onmiddellijk werd Suriname
... gebracht tot zijn positie van wingewest. O.a.
... dat uit 't opnieuw invoeren van het oude
... handelsmonopolie, dat reeds zoo ontzaglijk veel
... had berokkend aan de economische ontwik-
... ling van het land. Hoewel Nederland prat ging
... zijn vrijhandel-beginselen, en in de vijftiger ja-
... der 19de eeuw mededeed aan de gewelddadige
... stelling van Japan, heeft het toch tot 1847 ge-
... waard, voordat het zelf de vaart op de kolonie Su-
... maine toestond aan andere dan Hollandsche sche-
... ."

... in het volgende artikel heeft de heer Pénard wel
... donkere kleuren op zijn palet, donkerder dan
... dig is:

... het vorige artikel een zonnig beeld van de
... vaart van Suriname in vervlogen tijden, bitter
... wordt de herinnering aan wat hier eens bestond,
... wanneer men het vergelijkt met den droevigen toe-
... stand van heden. Waar men vroeger, tot hoog de
... rijeren op, nog plantage naast plantage zag rijen,
... en verlaten rimboe uit, waartusschen slechts hier
... en daar enkele noodlijdende ondernemingen met
... kleine, slecht onderhouden aanplantingen, worden
... opgemerkt.

... En zooals het buiten, rondom de verlaten resten
... der plantages is gesteld, zoo is het ook in de stad
... Paramaribo zelf. Vroeger, als hoofdplaats der rijke
... modelkolonie Suriname, heerschte hier weelde en
... vertier. Groot was het aantal equipages en rijk en
... gastvrij waren de woningen der ingezetenen. Nog
... staan daar de groote, ruime huizen, getuigend van
... vroegere weelde. Maar ze zijn vervallen en verwaar-

loosd en herbergen zorg en armoede, terwijl de
slecht onderhouden straten, met hun diepe kuilen
en modderplassen, bewijzen, dat de tijd van equi-
pages en fiere rijpaarden voorbij is. De schoone
waterkant, vroeger den ganschen dag vol leven en
beweging door de talrijke gaande en vertrekkende
zeeschepen, lijkt nu een vriendelijke vaart in een
stil Hollandsch dorp; slechts enkele schepen doen
nog herinneren aan het handelscentrum van het
land, dat eertijds Oost-Indië met zijn groothandel
naar de kroon stak. Dood schijnt hier alles.....
handel en cultures, bedrijf en gezelschapsleven;
dood bovenal de energie der inheemsche bevolking,
die thans in armoede en onwetendheid blijft voort-
vegeteeren als schrale woekerplanten op de puin-
hoopen van een eens roemrijke, doch thans ten
onder gegape stad."

Zooals de Surinamer van het Immigratie-departement vernam, is van het recht, om immigranten onder contract aan te vragen, ook voor andere bedrijven, zooals houtkap, bauxiet, mijnbedrijf, dan het grootlandbouwbedrijf, tot nu toe geen gebruik gemaakt. De groote landbouw heeft slechts 1050 immigranten aangevraagd. Deze geringe aanvraag houdt natuurlijk met de crisis in het bedrijf verband. Telegrafisch zijn er 700 aangevraagd.

Dat er nu voor die andere bedrijven nog geen aanvragen zijn binnengekomen, is wellicht aan de nieuwigheid toe te schrijven, maar denkkelijk nog meer aan de malaise, welke in menig bedrijf heerscht en het genoegzaam aanwezig zijn van arbeidskrachten, zooals bijv. in het mijnbedrijf.

De houtvester Gonggrijp, die onlangs een studie-reis maakte, o.m. ook naar Venezuela, deelt aan *De West* mede, dat de savanna's, waarop daar op groote schaal veeteelt gedreven wordt (men schat de hoeveelheid runderen op 2½ miljoen), voor een groot deel van dezelfde samenstelling zijn als de Surinaamsche savanna's.

Men zou — zoo voegt het blad er aan toe — daaruit moeten afleiden, dat de vaak vernomen bewering, dat de schrale vegetatie onzer savanna's een bezwaar is voor extensieve veeteelt, onjuist is.

Men schrijft uit Nickerie aan *De Surinamer*:
Op Zondag 13 Februari is in den namiddag onder groote belangstelling de rijstpelmol van de Coöperatieve Vereeniging van Britsch-Indiërs in de Van Drimmelpolder plechtig ingewijd.

Den 14en Maart is in het Militair Hospitaal te Paramaribo een polikliniek ter bestrijding der anchylostomiasis geopend.

Werving van Inlanders voor Suriname. Bij Indisch Besluit van 1 Februari j.l. (Javasche Courant van 11 Februari j.l., No. 12, blz. 182) is vastgesteld een nieuw model-overeenkomst aan te gaan ingeval met toepassing van art. 5 der ordonnantie van 9 Januari 1887 (Indisch Stbl. No. 8) vergunning wordt verleend tot het werven van inlanders voor het verrichten van arbeid in de kolonie Suriname.

Uit de „Verlagen aangaande 's Rijks oude archieven het volgende:

De ordening der West-Indische archieven werd voortgezet; gereed kwam de beschrijving van het archief der Nederlandsch Portugeesch Israëlitische gemeente in Suriname tot 1864. Daarmede is de inventarisatie van deze archieven geëindigd. Met den druk van den inventaris van het archief van het Hof van politie en crimineele justitie kon niet

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“,
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuytstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
leiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lok. ien. Centr. verwarming, Electr. verlichting.

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage
Hoofdkantoor: Amsterdam
Filiaal: Arnhem
Filiaal: 100 Gorinchem

Heemskerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Inter. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

Naamlooze Vennootschap

Luxe-Auto Verhuuronderneming

voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: **Koninginnegracht 10.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... en Maand-Auto's ...

Dag en Nacht geopend

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE. Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

5555

CREDIET

Levert op elk gebied.
Strenge geheimhouding.
Condities zéér vrijgevlg
In overleg met den
kooper.

DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177

Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraîchissements 185

NOORDEINDE 44 DEN HAAG

BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
INRICHTEN EN CONTROLEEREN
VAN ADMINISTRATIES

H. A. VERHEIJ
LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS
VONDELKERKSTRAAT 17
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Piano's
en vleugels

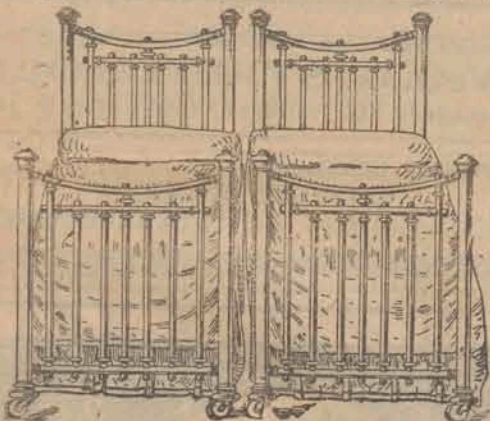
DUCANOLA
NON PLUS ULTRA

F. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BREDA-MAASTRICHT
Vraagt
catalogus

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND“
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST
van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAIA.

W. J. M. SIMONIS
voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
Grote keuze vanaf het beste tot het
eenvoudigste.
Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—7 uur

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland

Beschuit en Roggebrood
voor export.

Wissel In- en Verkoop.	Hollandsche Bank voor West-Indië	Incasseeringen
Credietbrieven.	Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290	Handelsinformatie
Telegrafische	CURAÇAO	Rembours- en
Uitbetalingen.	130 Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika	Document-Crediet
		VENEZUELA

worden gewacht, totdat ook het gedeelte van de jaren 1816 tot 1828 is overgebracht; de inventaris tot 1816 volgt. Intusschen is een begin gemaakt met de ordening der archieven van Curaçao. Voltooid werd de ordening van de papieren van den bekenden Rotterdammer David Hendrik Havelaar; voorloopig zullen zij, als van te jongen datum, alleen met verlof van den minister kunnen worden geraadpleegd.

* * *

Op 7 April, des namiddags ten 1 ure, heeft de Koningin ten Koninklijke Paleize ter beëdiging ontvangen den heer Mr. A. J. A. A. Baron van Heemstra, Gouverneur van Suriname.

Hierbij was tegenwoordig de Minister van Koloniën, de heer S. de Graaff.

Na de beëdiging namen beide genoemde heeren deel aan het noenmaal van Koningin en Prins, waaraan mede aanzat mevrouw de baronesse van Heemstra, echtgenoot van den gouverneur.

* * *

In Jhr. Mr. van Doorn verliest Suriname een warm vriend. Niet langer geleden dan 10 Februari j.l. was hij het, die bij de openbare behandeling van de begroeting van Suriname voor 1921 in de Tweede Kamer de debatten opende en een krachtig woord sprak in het belang der kolonie. Men zal in Suriname met leedwezen zijn heengaan vernemen.

Curaçao.

Het voorloopig verslag der Eerste Kamer.

Er zijn wel wijze opmerkingen gemaakt in de afdelingen, die in de kolonie met instemming zullen worden begroot. O.a. deze, dat men bij het overwegen van maatregelen, die de economische verheffing van de kolonie ten doel hebben, de juiste verhoudingen niet uit het oog moet verliezen, daarbij rekening moet houden met den omvang van het betrokken gebied en het aantal zijner bewoners, als ook met hunne bijzondere behoeften, en dat op dien grond het verschaffen van zeer aanzienlijke bedragen uit de kas van het moederland voor de kolonie Curaçao slechts dan verantwoord heeten kan, als de economische verheffing, die daarmee moet worden beoogd, tevens zoude leiden in de richting van financieele onafhankelijkheid. Nauwkeurig onderzoek van de rentabiliteit van voorgestelde werken, zoo wordt hieraan toegevoegd, is daarom een onafwijshbare eisch.

Terwijl de A. A. V. in Nederland de aandacht tracht te vestigen op het onzekere lot der Curaçao'sche ambtenaren, neemt de Eerste Kamer met voldoening kennis van de lotsverbetering dezer menschen. Gelukkig achten daartegenover „sommige leden" toch „meer afdoende maatregelen dringend noodig."

Men vraagt naar het overleg tusschen Regeering en Gouverneur over eene herziening van de samenstelling van den Kolonialen Raad. Maar voor zoover wij weten, wacht de Gouverneur nog steeds op het antwoord van dit college zelf.

Aangeroerd worden verder de emigratie (werd, zoo wordt gevraagd, de mogelijkheid om de menschelijke arbeidskracht ten deel door machinekracht te vervangen, reeds overwogen?), stroöhoedenvlechterij, consulaatwezen, verbinding tusschen de eilanden, onderwijs met schoolvoeding, schoolkleding (nu de gelijkstelling is tot stand gekomen, waarvoor betrekkelijk geringe bedragen noodig bleken) en leerplicht.

De Regeering zal moeten opbiechten omtrent hare deelneming in de Eerste Sisal Cultuur Maatschappij en over den geneeskundigen dienst op Saba.

De *Amigoe* heeft met hare artikelen over „Residu

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

en Aloë ook Eerste Kamerleden geïnspireerd. Gevraagd wordt, of er nog steeds geen veeteelt om den verderen achteruitgang van den veeteelt te voorkomen. Het antwoord zal ontkennend ten luiden. Zelfs in de plannen van den Gouverneur tot verbetering van de veeteelt is op zoo'n gewoone heer niet gerekend.

Het is ons niet duidelijk, wat bedoeld wordt in het Rapport der gezondheidscommissie over de woningtoestanden te Willemstad, dat ter inzage begerd wordt.

Als de Minister voldoet aan het verzoek om in deze Kamer het rapport-Langemeijer over Martin over te leggen, moge Z. Exc. tevens medelen of er van de daarin vervatte voorstellen of plannen nog iets komt.

Een beetje vreemd doet aan de vraag, of de geering feiten bekend zijn, die er op wijzen, niet alleen op de Bovenwindsche eilanden, doch op het hoofdeiland een drang merkbaar wordt aansluiting bij de Noord-Amerikaansche republiek Immers op de Bovenwindsche eilanden, althans St. Martin, was toch juist eene beweging tot wiere aansluiting bij Nederland gaande.

Het is bepaald mis gezien, dat de minder goede verhouding tusschen Nederlanders en Curaçao naars „zich uitlet" in het belastingopstootje op Januari 1921. Met dit zeggen miskent men deze beweging.

De gevraagde verzekering, dat in deze van voorrechting der Nederlanders geen sprake is, weet, zal de Minister wel aanstonds geven, daarom gaat het toch niet?

De Gouverneur naar Caracas.

Volgens een telegrafisch bericht deze week gecommuniceerd in *El Boletín Comercial*, is de heer d'Almeida Brill, de nieuw benoemde gevolmachtigd minister en buitengewoon gezant der Nederlanden naar Caracas, deze week Woensdagnamiddag door de President van Venezuela in openbare audiëntie ontvangen. Bij deze ontvangst sprak de Nederlandse gezant als volgt ook over ons eiland: „Alvorens hier te komen, had ik van mijne Regeering in dracht een bijzondere studie te maken van onze Colonies in Amerika. En zoo had ik gelegenheid Curaçao een levendige sympathie te waarderen voor Venezuela en gevoelens van dankbaarheid voor deze republiek, die tijdens de moeilijke dagen van den wereldoorlog, toen het verkeer van die kolonie met het Moederland gestremd was, het leven der bewoners en de voornaamste volksindustrie van het eiland vergemakkelijkte."

Naar wij vernemen heeft de Gouverneur van de kolonie van Generaal Gomez, President der Venezolaansche Republiek, de vereerende uitnodiging tot een bezoek aan Caracas ontvangen.

Hoogstwaarschijnlijk zal Gouverneur Helfferich reeds binnenkort aan die uitnodiging gevolg geven en omstreeks Paschen de reis naar La Guayana aanvaarden.

Kokosboomen.

De correspondent van Aruba verhaalt in *La Gaceta* van 9 Februari l.l. een merkwaardige bijzonderheid, die hij op de cocosplantage *San Hose* van den heer Segundo Ecury, aan de Westkust van dat eiland, op een paar uren afstand van de hoofdplaats gevestigd heeft waargenomen.

Hij zag daar tal van kokosboomen, waarvan de stam onderaan verbrand en zwartgeblakerd was, terwijl de top met weelderige frissche bladeren en bloesem prijkte en dat in een tijd van zulk een droogte als Aruba nu doorleeft.

Van een eigenaar vernam hij, dat deze in een Amerikaansch tijdschrift gelezen had, dat wanneer kokosboomen kwijnen en geen vruchten voortbrengen, men den stam onderaan moet afschroeven.

Dat dit middel werkelijk resultaat oplevert, bleek

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manège Washington)
THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. DEN HAAG TEL. B. 1111

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
 Handel in Paarden

Luxe Stands en Boxes

Tonneaux beschikbaar
 Dir. J. W. v. d. GUN.

op deze plantage. Het is nu nog alleen de vraag of een blijvend resultaat zal geven. Dit middel is veel overeenkomst met een dergelijk, dat we Bonaire en speciaal de Rincon door iemand toepassen bij dividiviboomen. Wanneer deze een paar jaar geen peulen meer opleverden, maakte hij een groot vuur van afval van maaisstokken onder deze lage boomen, zoodat de geheele blaankroon verschroeide en afviel.

Woodra de boom opnieuw begon uit te botten, tevens de bloesem in overvloed voor den dag gaf de boom ruimen oogst.

Wij hebben zelf de schitterende proeven van dit vervaardigd middel gezien.

Wie kan de wetenschappelijke verklaring geven van dit middel? Zou het misschien zijn, dat schadelijke insecten, die rondom den stam of in de blaaden zich genesteld hebben en de levenssappen der boom uitzuigen, door den rook en hitte geëlimineerd worden?
 (A. d. C.)

Onze strooioedennijverheid.

De Boletin Comercial bracht in het nummer van Maart 11. het verblijvend bericht, dat de heer J. Cohen Henriquez en de Curaçaosche strooioeden onlangs te Caracas bekoord werden met de hoogste onderscheiding, begeleid door een brief van hulde aan den leider onzer industrie voor de schitterende resultaten door hem bereikt.

Reeds lang geleden werd te Caracas onder leiding van den heer V. M. Maldonado een tentoonstelling van concours geopend, La Hacienda, alleen voor de nationale producten van Venezuela. In aanmerking werd genomen, dat de Curaçaosche strooioeden vervaardigd worden van het hipihapastroo, afkomstig uit het binnenland van Maracaibo, was de inzending van dit Curaçaosch fabricaat op die nationale tentoonstelling te Caracas zeker wel gerechtvaardigd.

Wij hebben het oog op deze mooie reclame van La Hacienda voor onze Curaçaosche strooioeden, durven verwachten, dat nu ook de uitvoer onzer fijne strooioeden naar Caracas een nieuwe vlucht zal nemen.
 (A. d. C.)

Waterputten.

In dezen tijd van geweldige droogte en watergebrek is het Gouvernement begonnen op verschillende plaatsen nieuwe putten te laten graven en de oude uit te diepen. In den omtrek van Barro Colorado worden 3 nieuwe putten gegraven. Op Charro Colorado reeds voor jaren her een oude diepe put die nu mooi gemetseld rand, doch sinds vele jaren niet meer bij geen druppel water meer. Deze dagen bij het uitdiepen van deze kwam een waterader voor den dag. En het bleek zoet water te zijn. De talrijke bewoners daar in de buurt is over dit succes buitengewoon tevreden.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Handelsbetrekkingen tusschen Jamaïka en Nieuw-Zeeland.

Het kanaal van Panama brengt geleidelijk wijzigingen in de handelsbetrekkingen van eenige streken. De Antillen en landen in den Stillen Oceaan, voorheen op onbereikbaar afstand van elkander, liggen nu op 14 dagen stoomens afstand. De Britsche Antillen richten zich in op den verkeer met Polynesië, Australië, Japan, China en Indië. Jamaïka toont hierbij het meeste initiatief. Het is daarbij niet alleen de inwendige versterking bedacht. De nijverheid breidt zich uit, spoorwegaanleg, irrigatie komen de gemeene ontwikkeling ten goede. Stelselmatig wordt de afvoer van voorwerpen en de ontginning van cultures gestimuleerd, die waarde hebben voor de buitenlandsche markt.

De wetgevendende zitting te Kingston heeft tot de bevestiging van de besluiten van de scheepvaart- en handelsrelaties met de Grooten Oceaan. De bewoners van 't zuidelijk gedeelte van de Pacificueilanden voelen zich hunnerzijds ook bijzonder aangetrokken tot de tropische landen in de Caraïbische zee. Nieuw-Zeeland heeft b.v. getracht zich een verbinding met de

Britsche Antillen te verzekeren en daarom aan Jamaïka voorgesteld, van Kingston, gedurende drie jaren, een vrijhaven te maken, waarbij het vrijwel onmiddellijk op een voldoende omzet zal kunnen rekenen, terwijl een geregelde stoomvaartdienst tusschen het dominion en Jamaïka zal worden ingesteld.

Het bestuur van Jamaïka heeft een ontwerp-wet gereed om Kingston tot vrijhaven te maken. De gouverneur, Sir Leslie Probyn, ijvert krachtig voor dit voorstel. De regering van 't moederland, bedacht op het nauwer aanhalen der handen, die de ver van elkander gelegen deelen van het Rijk kunnen vereenigen, moedigt deze toenadering en samenwerking krachtig aan.

Veel van hetgeen de Antillen aan de bewoners der landen in den Stillen Oceaan kunnen aanbieden, is voor hen, in 't bijzonder voor die van Australië en Nieuw-Zeeland, op korteren afstand in Nederlandsch-Indië te halen. Licht hierin bij wat ondernemingsgeest geen aanwijzing van betekenis voor onzen buitenlandschen afzet?

Slavernij.

Chassez le naturel, il revient au galop. Zou de slavernij tot le naturel van de menschenamenleving moeten worden gerekend? Er schijnt wel niets meer rechtstreeks tegen het menschenlijke gevoel in te kunnen gaan dan de slavernij, maar toch: de feiten! Waar een menschenmaatschappij gevonden wordt, die nog niet onder het stelsel der moderne begrippen gebracht is, berust zij steeds deels, veelal grootendeels, op het werk van de slaven voor de vrijen. Onlangs trof ons weer het verhaal van de Engelsche ontdekkingsreiziger Rosita Forbes, die in de Libysche woestijn tot de oasis van Koefra wist door te dringen. Zij stelt 't aantal bewoners op 3000 Arabieren, waaraan een groot aantal uit Soedan afkomstige slaven is toe te voegen. Ook daar, in dat van de wereld zoo volledig afgescheiden oase-gebied, dus de slavernij.

Als men de uitingen van boosaardige wrok leest, waarin Frankrijk zich tegen de overwonnen Hunnen of Boches blijft verlustigen, krijgt men wel eens 't gevoel, dat de Galliër, als hij maar durfde, den overwonnen Germaan weer de slavernij zou willen opleggen, welke weleer 't lot van den verslagene was.

In Bolsjewikisch Rusland is de mensch wel geen koopwaar, maar de wijze waarop er over de werkkraft, over de vrijheid en over het leven van den minder macht hebbenden medemensch wordt beschikt, is toch nauw verwant aan den dwangarbeid van den slaaf.

Gemoedelijke menschen kunnen hunne verontwaardiging uitspreken over het gebrek aan werklust van inboorlingen in Amerika, Afrika, Azië of Australië, waardoor schatten onuitgedolven, landstreken onontgonnen blijven, welke voor de wereldmarkt een groote waarde zouden vertegenwoordigen. Die luie bruine of zwarte inlander moet maar tot werken verplicht worden, als hij er vrijwillig en tegen behoorlijk loon niet toe genegen is. Het zijn zelfs gemoedelijke menschen geweest, die de oorspronkelijke inboorlingen van Amerika en Australië, welke zich niet lieten benutten als mijnarbeiders of landontginners, tot uitroeiing gedoemd hebben. Geen gedwongen arbeid, dan moeten de onnutte wezens maar uitsterven.

En waar een man zich uit rassenvooroordeel de meerdere waant van de werkers van ander ras of anderen stam, over wien hij gesteld is, schijnt de drang tot tyrannie menigeeen zoo sterk te bekruipen, dat men telkens en telkens weer wordt opgeschrikt door een nieuw geval. Ook daar weer! En als er zoo telkens een geval komt uit een afgelegen oord, dan kan de vraag niet uitblijven: hoeveel gevallen zullen wel onbekend blijven? Die verzuchting is ook door velen weer geslaakt bij de onthulling der gruweldaden op de plantage van John Williams, in 't district Jaspas, staat Georgië, der Vereenigde Staten ontdekt. Williams heeft, in samenspanning met twee negeropzichters, een groot aantal negers vermoord en nog wel onder gruwelijke bijwreedheden, om ze uit den weg te ruimen, toen hij politiepeunders verwachtte, die van de op de plantage nog heerschende lijfeigen-toestanden niets mochten vinden.

Volgens een zeer verspreide meening heerschen dergelijke toestanden meer in Georgië. Het werken der negers geschiedt onder gewapend toezicht van den blanken opzichter. Straffen worden op de meest willekeurige en wreede wijze toegepast.

Zou de slavernij een vorm zijn *du naturel* in het menschenbijennest?

De robusta en de koeiloe.

La Dépêche Coloniale van 19 Maart bevat eenige gegevens over de koffie-kultuur in Gabon. Daarin wordt herinnerd aan de rol door de van daar naar Java overgebrachte *robusta*, toen de *hemilea vastatrix* de Java-koffieaanplanten vernietigd had. Evenals Java, hebben Nieuw-Caledonië en Madagascar hunne koffietuinen zien tenietgaan en hebben zij redding gevonden bij de *robusta*.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAIA, KÔBE en SAN FRANCISCO.
 Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
 Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 .: Den Haag
 Telef. Interc. 2793

Beleefde aanbeveling voor de levering van alle voorkomende Drukwerken als:

AANDEELEN	KANTOORBOEKEN
ADRESKAARTEN	KWITANTIËN
ADVIESKAARTEN	LABELS
BALBOEKJES	MAANDBLADEN
BESTEKKEN	MEMORANDUMS
BILJETTEN	MENU'S
BORDERELLEN	NOTA'S
BRIEFKAARTEN	OBLIGATIËN
BRIEFPAPIER	PROGRAMMA'S
BROCHURES	PRIJSCOURANTEN
CATALOGI	RECLAMEKAARTEN
CIRCULAIRES	REGISTERS
CONTRACTEN	REGLEMENTEN
CONVOCATIES	REKENINGEN
DIPLOMA'S	SERVETTEN
DISSERTATIES	STATUTEN
EFFECTEN	STROOIBILJETTEN
ENVELOPPEN	TABELLEN
ETALAGEKAARTEN	TEKSTBOEKJES
ETIQUETTES	TIJDSCHRIFTEN
FACTUREN	VAKBLADEN
FORMULIEREN	WEEKBLADEN
INTEEKENLIJSTEN	WERKSTATEN
INPAKPAPIER	WISSELS
JAARVERSLAGEN	ENZ. ENZ. ENZ.

SPECIALE INRICHTING VOOR GOED OPENLIGGENDE KANTOORBOEKEN

L. E. NIEUWENHUIZEN
 LEIDEN - HOLLAND 126
 Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
 Groen " (tusschensoort)
 HUISHOUDGROENTEN merk „Sleutels“
 SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

MAISON H. SIMONS
 Mantel- en Costuummagazijnen 159
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan”
 en **NOORDEINDE 17a.**

zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma
T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel
 vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid f 4.00
 gebonden - 5.00

OLYMPIA THEATER
 Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Deze week 2 zeer goede Hoofdfilms.

Het Noodlottige Afgodsbeeld.
 Sensationeel Mysterieus Detective-Film in 5 acten.
 In de Hoofdrol de eminente Amerikaansche
 Filmacteur HARRY MOREY.

De roman van een Visschersmeisje.
 Spel van de Zee in 5 acten.

Zondag Matinée. Dinsdag niet rooken.

VOGELMIDDAG
 Zaterdag 23 April,
 des middags om 3 uur.

Georganiseerd door de Nederl. Nat. Ver. afd.
 's Gravenhage.
 Nieuwe Vogelfilm van BURDET met Lezing
 van den heer J. DRIJVER.

Kosteloos entree voor leden van de afdeling
 's Gravenhage. Voor niet-leden f 1.—

Plaatsbespreken van af heden aan
 het Olympia Theater.

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Daarna spreekt het artikel over de andere Gabonsche
 koffie-veriëteit, de *kouilou* genoemd, naar de vallei waar
 zij oorspronkelijk ontgonnen is. Deze soort stelt weinig
 eischen om tot ontwikkeling te komen. Op terreinen, waar
 de cacao-aanplant niet lukte, werd zij met succes geplant.
 Zoo in de streek van Libreville, Ogoëeé, Fernan Vaz, Mayum-
 ba en Koeiloe.

De Kioeloe stelt zich, met zijne bijna bloot liggende wort-
 tels, tevreden met een betrekkelijk armen bodem, is gemak-
 kelijk te planten en doorstaat lange droogte. Zij geeft vroeg
 vruchten en reeds in 't tweede jaar. Zij bloeit maar een
 keer in 't jaar, zoodat de oogst in eens plaats heeft. De
 vrucht droogt gauw en is gemakkelijk te ontschorsen. Het
 rendement is hoog, de verhouding van de verhandelde koffie
 tot de verse vrucht is 30 pCt.; voor de *liberia* is deze ver-
 houding slechts 10 pCt. Zij wordt als de gelijke genoemd
 van de *Rio supérieure*, die als zeer goed bekend staat.

Uitvoer van graan uit Br. Indië?

In het Maartnummer van de *United Empire*, orgaan van
 de *Royal Colonial Institute*, wordt het voornemen van de
 Britsch-Indische regeering aangekondigd, om den uitvoer
 van 400.000 ton graan toe te staan. Men verwacht van dit
 bericht, samenvallende met dat van overvloedige oogsten
 in Noord-Amerika en Argentinië, een gunstigen invloed op
 de wereldprijzen. De uitvoer van de 400.000 ton zou van
 Kurrachee geschieden en in Maart beginnen. Doch 2 dagen
 nadat wij dit bericht vonden, lezen wij: De uitvoer van de
 volgende artikelen uit Britsch-Indië is verboden: graan,
 gerst, maïs, boonen, linze, rijst, meel en kinine.

Een Britsch vliegkamp in Egypte?

Het leek een ietwat zonderlinge combinatie, dat Winston
 Churchill, als nieuwe minister van koloniën op reis gaande
 naar Egypte, de grootmeester der Britsche aviatiek sir Hugh
 Trenchard meenam. Nader wordt hiervoor de verklaring ge-
 geven, dat er plan zou bestaan om langs het kanaal van
 Suez een groot militair vliegkamp in te richten, als aeronau-
 tisch centrum van het Britsche rijk. De minister zou reeds
 een crediet-aanvraag van niet minder dan 670.000 P. St.
 hebben ingediend, tot inrichting, langs de oevers van het
 kanaal, van werkplaatsen, loodsen en kazernes.

De Britsche pers houdt zich met deze grootsche plannen
 bezig. De groote uitgave, die een militair karakter draagt,
 wordt veroordeeld, nu de 60.000 P. St. door de regeering ge-
 weigerd zijn, gevraagd voor de handelsluchtvaart, die het
 daar zonder niet stellen kan. Anderzijds acht men het tijd-
 stip, om nu daar ter plaatse een permanent militair vlieg-
 kamp aan te leggen, zonderling gekozen, aangezien de regeer-
 ing onlangs in the House of Communes heeft verklaard,
 dat het Britsche protectoraat over Egypte in zijn tegenwoor-
 digen vorm niet behouden zal kunnen worden. Een dergelijk
 voornemen kan ook bezwaarlijk bijdragen tot het kalmeeren
 van de gemoederen der Egyptische partij, die de ontruiming
 van het land door de Britsche troepen onder de meest drin-
 gende eischen heeft geplaatst.

Deze opmerkingen lijken zoo logisch, dat het daardoor
 moeilijk wordt aan het bestaan van 't plan te gelooven. Maar
 waarom dan Hugh Trenchard meegenomen?

In verband met de Zuid-Afrika tentoonstelling.

Wij vernemen, natuurlijk met instemming en genoegen,
 dat ook van andere zijde het denkbeeld geopperd is om een
 Nederlandsche contra-tentoonstelling in Zuid-Afrika te gaan
 houden. Onze beschouwingen in 't voorafgaande nummer
 van het K. W. hebben hiertoe niet den stoot gegeven, maar
 wij vertrouwen, dat zij bij de uitvoering toch tot haar recht
 zullen komen.

Mededeelingen.

**Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
 WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER
 KOLONIËN.**

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande
 worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling
 van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan
 mededeeling te doen aan het Informatiebureau der
 Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den
 Haag.

UITNOODIGING tot het bijwonen der HOOFD-
 BESTUURSVERGADERING op Zaterdag 30 April
 e.k., des namiddags ten 2½ ure, Laan van Meerder-
 voort 187, alhier.

Dansinstituut WEIJNE
 alléén gevestigd
 te ROTTERDAM
 Jonker Fransstraat 21
 Meest bezochte inrichting voor verlofgangers

G. J. R. VAN DER GAAG & ZONEN
 GROENMARKT 27
 TELEFOON No. 2512

Hofleveranciers.

□ □ DROGERIËN :: :: CHEMICALIËN
 □ DEPOT DER MEEST BEKENDEN BINNEN-
 □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALIËTEN

Agenda:

1. Notulen (zie Kol. Weekblad 16 December)
2. Exploitatie Koloniaal Weekblad.
3. Informatie-bureau.
4. Propaganda.
5. Studenten-afdeeling Leiden.
6. Aanvulling leden Studie-Commissie.
7. Voordracht aan de eerstvolgende Algemene Vergadering ter vervulling van vacatures Hoofdbestuur.
8. Jaarverslag, rekening en verantwoording.
9. Bespreking van de agenda voor de vaststelling van plaats en datum voor de eerstvolgende Algemeene Vergadering.
10. Algemeene besprekingen.
11. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,

F. H. A. VAN DER BEEK

Van de Chinezen-Vereeniging „Chung Hwa Hui”
 Het nieuwe bestuur van de Chinezen-Vereeniging „Chung Hwa Hui” over het jaar 1921 volgt samengesteld:

Ir. Han Tiau Tjong, w.i., Emmastraat 17, Haag, President; Thio Thian Tjong, Seerijksweg 10, Den Haag, Vice-President; Hugo de Grootstraat 30, Delft; Tan Tek Tjong, Thesaurier; Ko Kwat Tjong, 1e Commissaris; Tjwan Gi, 2e Commissaris.

Mutaties van 6 tot 13 April 1921

Nieuwe Leden.

Dames van der Gys, Den Haag, Theresiastraat 58.
 A. Begeman Jr., Voorburg, Achterweg 51, f. 5.
 Mej. Habermehl, Haarlem, Kinderhuissingel 30, f. 5.
 Mr. L. H. C. Kuhn, Advocaat, Amsterdam, Oost Elandsdijk 10.

Afschrijven.

H. W. K. van Ingen, Haarlem, Joh. de Deo, Maartenkerckstraat.
 Leestafel Hotel Palais Royal, Amsterdam.
 H. J. Friederick (vroeger St. Afd.), Leiden, Noordwal 10.

Contributieverhooring.

Mej. B. Bronkhorst, Bandoeng, van f 2.50 op f 5.—

Adresveranderingen.

E. L. F. de Greve, Hilversum, van: Ministerpark 6a Utrechtseweg 12.
 W. J. H. Schreinemachers, Onderwijzer School Ind. en Kol., van: Prinsstraat 37 naar: Wilhelmus-Pruisenstraat 37.
 G. C. B. Dunlop, Makelaar, Amsterdam, van: Damrak 14 naar: Paulus Potterstraat 14.
 Jan Kalis Azn., van: Sliedrecht naar: Rotterdam, Zuidhoek 90, f 2.50.
 Ds. J. Rooker, Predikant, van: Weltevreden, Tjandjaraan 9 naar: Den Haag, Helenastraat 1, f 5.
 Ch. F. H. Dumont, Leeraar H. B. S., van: Leiden, Singel 90 naar: Weltevreden, K. W. III School, f 2.
 F. F. G. Kaulbach, Onder-Administrateur s.f. Modjesko, van: Sragen (O.-I.) naar: Nijmegen, Graafsche Dwarsstraat p/a J. van Wickeren, f 10.
 Mej. B. Bronkhorst, van: Vliegkamp Soebang (Bandoeng) naar: Bandoeng, Residentsweg 133 (Paviljoen), f 2.
 W. J. Beck, Contr. B. B., van: Weltevreden, Sagi 85, naar: Tondano, Res. Menado.
 J. B. Angenent, Ontvanger Tolrechten, van: Semarang naar: Medan (Sumatra's Oostkust).
 A. Kolthoff, Dir. Off. v. Gez. O.-I. B. D., van: Den Haag naar: Laan van Meerdervoort 281 naar: Scheveningen, Oude Scheveningscheweg 102.
 Dr. H. Kraemer, van: Voorschoten, Vernedepark 216, naar: Tiel, St. Walburg 136, f 2.50.

M. VISSER,
 voorh. A. J. RODBARD.
 Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

KERNER & Co.

Opggericht 1890 te Soerabaya.

WONSWEWEG 78 DEN HAAG

Specialiteit in Indische Uitrustingen

Filiaalen te Batavia en Soerabaya

LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2481

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

INFORMATIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den heer J. C. HETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

INFORMATIE-BUREAU voor NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische vrienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma J. VAN NUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk)
Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javaswiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk).
Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.)
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederlandsch-Indië.
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.02.
Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdag) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Bujs Ballotstraat 15.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West“, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
 - Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
 - H. TAGOR, Inl. Veerarts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
 - J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
 - B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
 - A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
 - Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
 - H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.
- Personen, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn

= „DUINOORD“ =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ

MEUBELMAKERIJ

**De Haagsche
Broodfabriek**

„Theario“

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKE/BAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek
heeft in ALLE deelen van
de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend
onder contrôle van het Station voor
Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNST SPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN

DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Ro

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

Wereldmerk
IBACH

L. C. JACOBI

'S-GRAVENHAGE SOERABAYA

Regentesselaan 123

Telefoon Haag 1403

Wendt U voor

**Koop, Huurkoop, Verhuur,
Inruilen, Repareeren, Stemmen,
Transport**

tot bovenstaande in Nederland en
Buitenland het **meest bekende**
adres.

GROOTSTE voorraad, **BESTE** merken.

J. P. C. NICOLAI & ZOO

HOF-KLEEDERMAKERS

Kanaalstraat 2 Telef. H. 314

's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteleverancier

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indi-
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar
de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co.

Oudste en Soliedste Adres Oppericht Anno 1781

Groote Markt 4 DEN HAAG, Tel. 1974 Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten

Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering Slaapkamer-Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Zeer groote en fraaie keuze

Voile Blouses

Peignoirs

Frotté Japonnen

in de modernste kleuren.

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10

Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT

Handschoenen

N.V. Brood- en Beschuifabriek

„DE OUDE VETTE HEN”

DEN HAAG

bij het Stadhuis

*Alle soorten Brood, Beschuit,
Banket, enz.*

Lunchroom - Tea-Concert

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende
examens en ambten, zooals Staats-
inrichting M. O., Staathuishouding
M. O., Gemeente-administratie
Boekhouden. De opleid. geschiedt
ook **schriftelijk** in Nederland en
Koloniën met zeer goede resultaten.
Prospectus en lijsten met namen
en adressen van **zeshonderd**
veertig geslaagden worden op
aanvraag gratis toegezonden door
Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD.

Oranjeplein 102 - Den Haag

Telefoon 6225

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor,
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en -stoffereen van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg